

# TRIBUNA

ABONAMENTUL  
 Pe un an . . . . . 24 Cor.  
 Pe jumătate an . . . . . 12  
 Pe 1 lună . . . . . 2  
 Nrul de Duminică pe un an 4 Cor.  
 Pentru România și America 10 Cor.  
 Pentru România și străinătate nrul de  
 zi pe an 40 franci.

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA  
 Deák Ferenc-utca nr. 20.

INSERTIUNILE se primesc la adm-  
 nistrație.

Manuscrise nu se înapoiază.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

## Măsura dreaptă.

De Ioan Siavici.

Reprezentanții autorizați ai românilor au combătut în dieta ungară cu toată hotărârea proiectul de lege privitor la întrebarea salariilor învățătoresți. Episcopatul român a stăruit, ca guvernul să-l retragă ori, cel puțin, să-l modifice, iar în urmă l-a respins în casa magnaților. Masele mari de românii au protestat contra lui în numeroase și pretutindeni impozante întruniri publice.

Toate aceste sunt lucruri, cari s'au petrecut în fața lumii întregi și despre cari s'a scris prin coloanele tuturor ziarelor și s'a vorbit prin toate cercurile politice; ar fi deci lipsă nu numai de bun simț, ci și de bună cuviință să se presupună, că Augustul purtător al Coroanei ungare și cei mai de aproape sfetnici ai săi nu știu, că majoritățile corpurilor legiuitoare ale Ungariei au votat legea în luptă cu românii, și în cazul acesta au stat alături cu Slovaci, cu sârbii și cu germanii din reșteritul ungar.

Multi au stăruit cu toate aceste, ca o mare deputațiune să se prezinte în fața arhieriei la Tron și să ceară, ca legea în discuție să nu fie sancționată.

Lucrul acesta nu s'a făcut.

Sunt acum vre-o cincisprezece ani, când în urma deputațiune a românilor s'a dus cu *Memorandumul* la Viena, românii se aflau în rezistență pasivă, erau calomniați cu neîncredințare și prezentați drept turburători ai ordinii legale, și singura formă constituțională, în care puteau să-și precizeze po-

zițiunea în viața publică a patriei lor și să-și dea pe față adevăratele sentimente era o adresă către Coroană prezentată cu ostentațiune cât se poate de mare, ca luarea aminte a tuturor cercurilor politice să se îndrepteze asupra ei.

Astăzi, când românii își au reprezentanți în dieta ungară, când pozițiunea lor e bine lămurită și când atitudinea lor e aprobată de toate cercurile politice afară de cele maghiare, ostentațiunea dela 1892 n'a cerut-o nimeni.

Nu eră însă de prisos mai puțin ostentativa și totdeauna leala intervenire a episcopatului.

Nu doară, că ea ar fi fost hotărâtoare, dar în împrejurările date se impunea.

Intr'un stat constituțional Coroana poate să refuze sancționarea unei legi votate de corpurile legiuitoare chiar și dacă proiectul a fost prezentat cu aprobarea ei și o și face aceasta, dacă în timpul desbaterilor primește convingerea, că legea nu se potrivește cu națiunea de stat ori că majoritățile, cari au votat-o, nu sunt adevărata expresiune a țării.

Convingerea, că actuala majoritate a dietei ungare nu e adevărata expresiune a țării, Augustul purtător al Coroanei ungare legea electorală și de aceea...

Lucru firesc și potrivit cu rațiunea de stat ar fi, ca actualul guvern să se mărginească la expedierea celor mai urgente afaceri, iar legi, cari hotărăsc mersul vieții morale în viitor, să se creeze *numai după ce se va fi făcut reforma electorală*. E deci foarte apropiat de mintea omenească gândul, că el a ținut să creeze această lege

acum fiindcă se teme, că după realizarea reformei electorale crearea ei va fi peste putință.

Coroana poate dar și fără de intervenirea episcopatului român să primească convingerea, că legea, creată acum, ar fi un nesăcat izvor de conflicte după ce se va fi realizat reforma electorală, și să refuze sancționarea.

Intervenirea episcopatului român avea rostul de a accentua adevărul, că în actualele corpurile legiuitoare ale Ungariei românii nu sunt după cuviință reprezentați și să tragă luarea aminte a Coroanei asupra împrejurării, că atunci, când vor fi bine reprezentați, vor fi nevoiți a-și da silința să facă peste putință executarea legii.

Dacă legea a fost cu toate aceste, sancționată, sancționarea e o nouă concesie stoarsă de actualul guvern, și episcopatul român nu numai și-a făcut, intervenind datorita, dar a mai și adus Coroanei un serviciu.

Ar fi fost mai înălțător, dacă arhieriei români s'ar fi prezentat la treptele Tronului cu cererea lor; e însă prea puțin, că dânșii nu și-au trimis adresa *împreună*, potrivit cu *tradițiunile* românilor.

dincioșilor români nu există în comunitate între cele două biserici române: ele ne sunt tuturora deopotrivă scumpe câtă vreme propagă deopotrivă simțământul religios și dimpreună cu el cultura morală. Accentuarea unei desbinări în viața culturală a românilor e un neadevăr, iar neadevărul e stricăcios în cele din urmă pentru cei ce au păcatul de a-l fi grăit.

## Din Roma.

Via Appia.

Note de Pompiliu Robescu.

Lui Mitică Theodorescu, București.

Când am deschis ochii, odaia era întunecată. Persianele închise opreau lumina și mă împedica să văd ciasornicul. Demisomnulența deșteptării, mă făcu să stau încă în pat în această obscuritate, cuprins de o lene greoaie, de o inerție plăcută, în care gândirea pe jumătate adormită și în flutură indecisă, iar ideile veneau trunchiate și fugitive în această stare dintre vis și viață.

Auzeam distinct hârșăiala măturei unui măturător de stradă, încolo cartierul era tăcut, adormit dimineața aceea de Duminică, când lumea își permite să odihnească mai mult, când rar, un ciasornic bătu șapte ore. Am sărit din pat și am dat persianele de o parte. Cerul era acoperit, o ceață groasă plutea în aerul dimineții încând strada ca un nor de praf ce venea încet dintr-o parte.

Cu toată deziluzia produsă de această vreme am mi strică planul de a vizita Via Appia, m'am îmbrăcat, dar încet, nehotărât, schimbându-mi de zece ori gândul și când am fost gata m'am mai uitat odată pe cer, neliniștit de eventualitatea unei ploii.

Când am trecut prin dreptul gărei animația orașului începuse; am coborât iute lângă via Cavour, am scoborât repede pantă ce duce la Coloseu și atunci, de odată, ca într'un decor de teatru ceața se ridică, norii se rupseseră în pale, cerul se arătă de un albastru profund, iar soarele viu

trimete de sus un belșug de raze blonde aurind petrele ruginite de vremuri ale enormului Coloseu ce de atâtea secole primește săgețile ferbinți ale astrului înfocat. Dar repede și Coloseul rămase în spate, strada trece pe sub Arcul lui Constantin și continuă având zidăria dela grădina botanică în stânga, iar în dreapta zidul lung și negru peste care din când în când se zăresc ruinele Palatinului.

După ce am trecut prin o piață goală și prăfuită am apucat la stânga pe via di Porta San Sebastiano, strânsă între două ziduri ce o urmează mereu de ambele părți, curată și goală, pustie și tăcută. Este începutul Viei Appia, calea morților, grandiosul cimitir al celor vechi; și brusc, o pace absolută pune stăpânire pe cartier, o liniște profundă de pustietate se lasă grea peste această stradă ce se continuă urmărind mereu de negrele ziduri din lături. O ciocârlie ciripește undeva sus, spre soare, o mierlă flueră într'o grădină ce se ghicește în stânga, și încolo nimic de cât foșnirea uniformă a roților bicicletei, ce murmură pe piatra cubică a pavagiului, rulând mereu în pustiu acest răcoros.

Pe zidul din dreapta un grup de maci își balansează capetele lor de flacări, iar negrul din mijlocul petalelor roșii pare niște ochi mari deschiși ce se uită surprinși la mine; dar culoarea roșie-aprinsă zimbește, capetele lor se leagănă într'o mișcare grațioasă și iertătoare, par'că ar zice »bine, bine! du-te!«

Apoi, în dreapta colosalele arcuri ale Termelor lui Caracala se văd peste zid ca niște porți ciclopleene, pe când zidul din stânga, urmărind cu încăpăținare strada se continuă mereu ascunzând parcuri ce debordează de verdeață.

Mai departe, o grădină părăsită, înconjurată cu o grilă de fer, prin care se vede numai verdeața sălbatică a părăsirei pare un cimiter pustiu; în fața ei o coloană antică de bazalt, uzată de vremuri, poartă în vârf o cruce de fer ruginit.

Și peste tot liniștea apăsătoare și sfântă ce învalue această veche cale a morților, singură stăpână absolută a cartierului în care casele aproape lipsesc, iar trecătorii sunt așa de rari că se pot număra. O singură căruță am întâlnit pe această stradă, venea încet, legănându-și încărcătura de fân pe care italianul dormita, iar catărul călcă rar și molatec, cu urechile lăsate și cu ochii pe jumătate închiși de se părea că și asupra lui influențează pacea din aer.

Dar bicicleta rulează, zidurile negre fug în urmă, o casă pe dreapta îmi apare și piere ca într'un vis, alți maci roșii dau cochet din cap și la un cot al stradei de odată îmi răsare în cale sombra poartă San Sebastiano, cu cele două turnuri enorme crenelate, cu zidăria ei masivă făcută din blocuri mari de marmură cari provin dela un templu al lui Marte. Lângă poartă un guard-finanț stă plictisit în soare așteptând să cerceteze rarele căruțe ce trec prin această poartă în Roma.

De aci înainte, începe Via Appia, *regina Viarum*, cea mai mare, cea mai celebră cale militară a Romei antice, construită în anul 312 a. H. de censorul Appius Claudius Caecus și care mergea la Capua.

Dela poartă, Via Appia coboară anticul Clivul Martis și în stânga rămâne mica biserică *Domine, quo vadis*, al cărui nume vine dela legenda care spune că sf. Petru, fugind de teama crucificării ce i-o făgăduise Nerone, s'a oprit în acest loc

Au pierdut arhierii români mult din autoritatea lor nevoind să meargă și ei împreună când credincioșii păstoriți de dânșii merg împreună, căci, ori-și-cum am suci lucrurile, ei s'au prezentat drept o piedecă pentru realizarea solidarității naționale și în mintea multora va trebui să se ivească gândul, că numai prin înlăturarea lor se poate ajunge la o deplină înțelegere între români.

Iar de aceasta să ne ferească Dumnezeu în timpul de astăzi, când lupta contra creștinismului se urmează cu atâta îndârjire și când existența poporului român mai ales dela cultivarea simțământului religios atârână.

E de necrezut, ca episcopii români, fie ei uniți ori neuniți, și mai ales cei doi mitropoliți, care au în fața lui Dumnezeu răspundere atât de mare, să nu înțeleagă, că astăzi vorbă nu mai e de ortodoxie ori de catolicism, ci de creștinism, și că-și slăbesc pozițiunea puindu-se în conflict cu simțământul comun al credincioșilor păstoriți de dânșii.

**Camera magnaților** va ține ședință Sâmbătă, la 22 l. c. a. m. La ordinea zilei între altele va fi proiectul servitorilor.

**Pacea cu croații** s'a zădărnicit cu desăvârșire în urma celor întâmplate ieri în parlament. Guvernul va lua măsuri aspre în contra croaților. Se amintește chiar, că *va dizolva dieta croată*, ceea ce în tot cazul i-ar întări și mai mult pe croați.

## O cameră plină.

Dela deschiderea Reichsrathului.

— Corespondență particulară a «Tribunei». —

Viena, 17 Iunie a. c.

În sfârșit o Cameră plină — fie chiar arhiplină! Multor întâmplări din zile de grea cumpană am fost martor în parlamentul maghiar, minunea asta însă numai acum mi-s'a dat s'o văd. Camera e plină, toate locurile ocupate, până și

cărările dispar în marea de capete omenești, cot la cot, cap la cap — asta e întâia ce avusesem de văzut.

Întâia și aproape unica în ce privește noutatea. Incolo, ai putea zice, parlamentul austriac e cu totul asemenea — în purtare — parlamentului maghiar. Imi vine să generalizez teza: toate parlamentele în lume sunt asemenea.

Aceiaș gălăgie, aceiaș disordine, aceiaș neatente, aceiaș vârstă, aceiași priviri și aceiaș strângeri de mână.

Lucrurile se petrec așa:

Întâia ședință ar fi să se deschidă la orele 11, cu un ceas mai târziu, decum este obiceiul. Cu toate astea deputații se adună încă de pe la ora 10. Trei sferturi din actualii reprezentanți, se zice, sunt oameni cu totul noi. Trebuie să se orienteze nițel prin labirintul clădirei și situației, domniile lor.

Lumea mare, adunată pe la porțile de intrare, își poate îndestula curiozitatea numai în parte. Și se adunaseră bineșor. Ocupă jumătatea locului deschis, în fața parlamentului. Față de uriașul număr al populației, care, notabene, ia parte cu pricepere la mișcările politice — numărul adunaților e nimica tot, interesul e disparent. Chiar și cei veniți tac, stau și privesc în liniște. Sosirea individualităților mai marcante, ori mai populare, adesea nici că se observă.

Imi aduc aminte — cu ce sentiment, nu căutați — de deschiderea parlamentului român. Câtă pompă, ce strigăte, ce zor — acolo!

Cu atât mai mare îmbulzeală pe galeriile salei de ședințe, și cu atât mai mare sgomot în tot interiorul. Sunt înțesate și băncile deputaților, cât nu cred să prisosească un singur loc, dar galeriile apoi chiar! Două rânduri, cam înguste, nici nu mai pot geme (obișnuita frază) de sugrumate ce-s, sub apăsarea mulțimei. Din jos, nu va fi un singur scaun de prisos; din sus, tot al doilea om este de prisos.

Din aceste »simptome«, nimeni să nu creadă ca și cum vienezii aceștia, — numiți veseli de un om care trebuie să fi fost foarte ursuz! — își vor fi dat în capete pentru un bilet de intrare. Nicidecât. Contingentul curioșilor nu e nu știu ce mare, și, ceea ce este mai însemnat, nu este pălîmăș. Interesul, agitația vienezilor este, aș putea zice, mult mai mică, decât a celor din depărtare. Prin cafenele, pe străzi, în locuri publice, rar de tot ai prilej, să auzi o vorbă astăzi despre deschiderea ce va avea loc mâine.

În noua cameră sunt foarte mulți deputați din clasele meseriașilor și neguțătorilor, și plugarilor de asemenea. Mulți domnișori cari înțeleg rostul reprezentanței ca »aleșii« (în senzul biblic) neamului, iar nu însuși neamul să țină locurile în

ea — strâmbă din nas, se uită cam de sus, însă firește nu părăsesc societatea.

Țărani sunt mulți între poloni, meseriași și negustori în număr foarte mare pe băncile socialdemocrate, dar mai cu seamă între rândurile bine închegate ale socialiștilor creștini. Cineva a făcut socoteală și a găsit, că în parlamentul austriac majoritatea deputaților este din sinul clasei ce formează o medie în organizația socială. *Elemente democratice, nici un parlament european nu cuprinde în aceeaș măsură!*

Dar asta mai e o notă nouă și originală a Reichsrathului. — Dar nota asta încă nu se — întipărește.

Din vămășala generală puțin dacă poți desluși. Părți mai luminoase și mai întunecate, grupări în jurul cutărei personalități, desertări din cutare punct, nu se fac și nu se observă. Așa la aparență, în momente de inerție, felurile elemente par cât se poate de nivelate. — În sală, ca și pe culoarele foarte înguste și foarte țixite, se fac mai mult numai prezintări între prietini și între adversari.

În o bancă dindărăt, în stânga extremă, se poate vedea figura senină a lui Lueger, cu barba mare a tuturor oamenilor, ce țin mult la sine, încunjurat de »mânilor« (el are mai, multe de aceea făcut așa frumoasă ispravă!) sale.

La mijloc, simpatica față senină a baronului Hock, se distinge repede din celelalte.

Slobodul de gură conte Sternberg, un om de o înfătoșare foarte vulgară, șede tot la locul său vechiu, în o bancă din rândul întâiu, în dreapta, cu toate că acum poartă la piept garoafa albă a socialiștilor creștini.

Da, p'aci să uit de pașnica demonstrație a partidelor, cari își privesc mai mult în ochi — de demonstrația cu flori. Ce drăguță idee! Născocită, probabil, în vederea tot așa de drăguței ghirlande de privitori, compus mai ales din femei. Anume, fiecare partid mai puternic ținea să arate... să arate... ei, nu știu ce să arate, dar ceva desigur, prin culoarea unei flori purtate la butonieră. Socialiștii democrați, aveau garoafa roșie, cei creștini garoafa albă, nou închegatul partid național-german albăstrele. — »Kornblume, blau wie die treuen germanischen Augen« cum zic ei — iar cehii împreunaseră semnele celor două partide socialiste, purtau două garoafe, albă și roșie deodată. Astăzi încă plăcute flori naturale, mâne poate veninoase flori de retorică.

Așa pe întinderea câmpului, cei cu pete roșii arată mai mulți.

Icoana, a întregului, nu e pestriță. Țărani umblă umbrăcați domnește. Reverendele sunt rare.

să se odihnească și atunci i-a apărut Hristos care mergea spre Roma. »Domine, quo vadis« (unde mergi, Doamne) ar fi întreat sf. Petru, și la răspunsul lui Isus »Venio iterum crucifigi« (viu să fiu crucificat din nou), sf. Petru s'a întors înapoi și a suferit supliciu.

Calea urmează prăfuită și plină de soare; o pantă repede îmi pune bicicleta pe o goană ne-bună, fuge la vale, pe când de cealaltă parte, pe culmea rampei mormântul Ceciliei Metella se apropie din ce în ce; în stânga zăresc niște ruine, o poartă stă deschisă pe marginea șoselei; cotesc și întru dintr'un salt: este Circul lui Maxențiu. Construit la un an după Via Appia, cercul acesta destinat curselor de care, este un vast dreptunghi, lung de 500 metri, în care încăpeau 18 mii de spectatori. Se mai cunosc locurile de unde porneau carele, zidul ce despărțea arena în două, iar zidurile dimprejur sunt în mare parte conservate.

Când am ieșit, rotunda mormântului Ceciliei Metella se proiectă măreață pe cerul albastru lucitor, un turn enorm, cu un diametru de 20 de metri, lucrat în marmoră albă, ornat cu reliefuli elegante, cu o placă de marmoră pe care stă scris numele moartei Ceciliei Metella, fiica lui Metellus Creticus, soția lui Crasus.

De aci înainte, via Appia se continuă dreaptă ca o linie, purtând pe margini ruinele mormintelor, o lume întregă de amintiri, de măreție, de orgoliu. În tăcerea ce stăpânește această cale părăsită, în pustiu acela absolut în care nici un om nu trece, nici o căruță nu răscolește pulberea, resturile mormintelor romane îți impresionează puternic sufletul. Aci nu mai sunt cei vii, aci este imperiul morții, locașul unde veneau să se

odihnească pe veci cei bogați, și cu toate că oamenii și vremurile următoare au stricat monumentele, au luat marmurile și ornamentele, au răscolit mormintele furând aurul și scumpeturile cu cari morții erau împodobiți, cu toate că sub bolti scheletele au dispărut risipite de sacrilega profanație a evului mediu, pustiul viei Appia îmbrăcând cu haina greoaie a tăcerii locul acesta, presară un parfum de evlavie peste grămezile informe ce altă dată reprezentau mauzoleuri.

O, cum s'a distrus tot, nu mai se conservă nici jumătate din ceea ce eră. Unele morminte sunt numai o mică ridicătură de pământ care acopere teneliile, altele mai păstrează un zid, colo o boltă, un fel de grotă la spatele căreia sunt două gropi cimentate, probabil locul unde dormiau două persoane, dincolo un enorm cub de piatră cimentată, iată resturile unei camere pătrate, cu pereții tencuiți pe cari se mai ghicesc picturi, cu resturi de mozaicuri din padiment, un turn se înalță întunecat, cu resturile de zidărie neagră și afumată, un mormânt spoliat și transformat de evul mediu în cuib de bandiți.

Mă adăpostesc după ruina unui rest de zid. Doamne, ce trebuie să fi fost via Appia pe timpul ei! Cea mai mare stradă ce duce în Roma, cea care mergea la Capua și până la Brindisi, artera care legă tot sudul Italiei cu măreața Roma, drumul ce-l făceau legiunile și călătorii ce veneau dela Neapol, din Sicilia, din Africa, via Appia eră vecinic plină de pietoni, de cară cari se sguđuiau rău pe pavagiul ei grosolan de lavă, de legionari sub al căror pas cadențat tremură toată lumea cunoscută pe atunci, și de ambele ei laturi, un infinit șir de morminte, monumente cari se întreceau unul pe altul în belșugul ornamen-

tației, în bogăția marmorelor, în numărul statuelor și bassoreliefurilor, ale căror inscripții vorbiau trecătorilor, spuind că sub acest turn de 20 de metri de larg doarme o femeie, sub celalalt cub enorm dorm 2 copii, colo bogatul Flavius, dincolo Flaminia Irena, dincolo Seneca, Curiații...

Întrearea Romei eră dată în paza acestor morminte, cari aveau sarcina de a conduce în cetatea eternă pe cei ce veneau pe aici, și înainte de a ajunge la stăpâna lumii, morților le eră lăsată grija de a vorbi de măreția acestei cetăți.

Când am ridicat capul și am cetit inscripția de pe ruina la care mă adăpostisem am rămas uimit, eram la mormântul copiilor lui Sextus Pompei, antemergăturul lui Syla. Marmora poartă numele celor doi copii, un băiat și o fată, precum și expresia de regret a îndureratului părinte.

Și peste drum de această amintire, ceva mai lăuntru de stradă, ruinele unei vile romane, o casă vastă cu o mulțime de încăperi, cu băi a căror mozaicuri sunt bine conservate, cu o sală pentru păstrarea oleiului și vinului în care urme enorme de pământ sunt îngropate pe jumătate în podeală, și cu un puț de o adâncime de 40 de metri. Peste ruinele casei, în evul mediu, s'a zidit o biserică, apoi și biserica s'a distrus cine știe în urma căror evenimente, și s'a transformat în cimitir. S'au găsit multe schelete și multe pietre sepulcrale.

În fața vilei, de cealaltă parte a stradei, ruinele unui templu al lui Iupiter. Nu se mai cunoaște decât patru resturi de ziduri în cele patru colțuri, încolo iarba care a crescut nebunește și bogată.

De aci, din templul acesta, panorama se desfășoară de o frumusețe neînchipuită. Munții Sabini în fund, de o culoare cenușie, dela cari se

E ora unsprezece și zece minute. În sala pompoasă, durată după stilul roman, împodobită cu gust dar nu prea încărcată, având forma unui semicerc complet, luminată din sus — se așteaptă cu nerăbdare ridicarea cortinei.

Deodată, furnicarul — furnicar în privința mișcării, iar nu a agonisirei — tace și amorțește. Unul după celalalt, aproape cu disciplină militară, membrii guvernului intră în sală, cu toții. În frunte premierul Beck, un om de perfectă asemănare cu Petre Carp al celor din România, la figură ca și la vorbă. Până ce deputații s'au prezentat în haine simple — socialiștii chiar disprețuitor de simpli; cum e și natural să vii la lucru — domnii miniștri poartă culoarea neagră a solemnității (și a tristeții). Premierul în frac de prima eleganță, cu maniera tot de prima eleganță. Guvernul își ocupă locul îndată sub tribuna prezidentului, în față cu băncile deputaților. — O fi de prisos să spun că în camera ungară e viceversa și anapoda.

Toți cu toții stau în picioare. Respectiv și ceremonios, ca un om cu tipic ce e, premierul Beck declară deschisă adunarea națională *democrată*, în numele Majestății Sale, pe care bunul Dumnezeu să-l trăiască. Roagă pe cel mai bătrân membru al camerei să ocupe locul de prezident interimar — venerabilul octogenar dr. Funke, din partidul german progresist, pleacă încet — iar pe 8 membri cei mai tineri, îi poartă la locurile de notar — din fiecare naționalitate pleacă câte unul, sprinten — apoi cu toții șed pe o clipă.

Prezidentul mulțumește de cinstea ce l-a ajuns. Face obișnuitul bilanț al drepturilor și datorințelor, ce se impun cu deosebire actualei reprezentanțe, cu adevărat a poporului. Pe urmă îndeamnă a se striga de trei ori »Hoch« (trăiască!) la adresa înaltului Suveran. Se și strigă, de trei ori după o altă, în cor armonios, cu brațul drept ridicat, și cu două degete întinse — cu destulă putere, sinceritate și solemnitate. Strigând, se scoală cu toții — social-democrații însă doi trei deschid gura.

Se trece la mici și neînsemnate formalități, cari n'au măcar interesul formalităților mai încornurate. În vremea lor, precum și în vremea jurământului ce se ia fiecărui deputat (mai înainte se luase și funcționarilor interimari), eu, mărturisesc, foarte puțin înțeleg ce se vorbește din jos. Se împetritează toate limbile, orice act se cetește în opt limbi, unii dintre notari știu rău nemțește, alții, cari știu, vorbesc jargonul vienez, de foarte anevoe poate înțelege cine nu-i deprins cu înghițirea de silabe. Așa vorbește pe aici, firește mai puțin chiar corupt, chiar și primul ministru.

Gălăgia glasurilor crește într'una, — prezidentul sună. Tot mereu sună — însă fără mult noroc, și fără a deveni nervos. E cu neputință să fie liniște unde sunt atâtea oameni.

Pe dinaintea scaunelor ministeriale pornește un adevărat peregrinaj. Uf, câtă strângere de mână! De cele mai deosebite soiuri: atinsă, prins, scuturată... de câte soiuri sunt și oamenii. (Etcetera. Tema asta plictisește). — Un fotograf de pe galerii încearcă a le eterniza.

Toată lumea se mișcă și se amestecă. Numai socialiștii stau neclintit în blocul lor, demonstrativ par'că.

Din când în când, se mai face și câte-o glumă. Cetindu-se în limba fiecăruia ultimul text al jurământului, cineva strigă »d'apoi ebreeste?« — Cunoscutul gălăgios Bielohlavek, răspunde cu emfază ridicolă și urlătoare: »Ich gelobe!«

Anume, citindu-se în alfabet numele deputaților, fiecare are să înțerească făgăduiala în limba care voia. Românii ziceau: »promit«. Tinerii cehi au »promis« numai cu rezervă.

Cu aceasta s'au petrecut aproape un ceas. Mișcarea eră neconținută în vremea asta. Împetritezarea limbilor te amețea. Totuș, e prea babilonică icoana ce-ți oferă o astfel de învălmășeală. Înțeleg, să nu suferi sila ce-ți face altul pentru a învăța o limbă, dar tot așa înțeleg și sila, ce trebuie să-ți faci însuși — pentru a scăpa de zăpăceală.

... Ei, astea au fost. S'au mai hotărât ce este de făcut pentru viitor, apoi cu toții se depărțară în toane bune, privitori și priviți deopotrivă. Privitorii femeini doar de nu în mai puțin bune toane: puteau face constatarea că noua cameră nu prea e bogată în oameni frumoși și fercheși.

De rândul acesta, la ieșire, se pot auzi chiar și câteva strigăte de urale, mai modeste. Se primesc deputați socialiști, și mai cu seamă deputați cehi, cărora conașionalii lor și aci vin a le manifesta simpatia, ce sunt totodată antipatii, pentru adversari.

Slavii, așa se vede, nu numai la ședință sunt ei cei mai neastâmpărați, cum mi-se părea.

#### In casa magnaților.

Cu un ceas mai pe urmă, în aceeași zi.

Aici i-se zice Casa Domnilor. Cu adevărat a domnilor. În locul fețelor aspre și a oamenilor cam stângaci, aci vezi tot capuri tunse și bărbi rase cu grijă, mânuși, haine negre, fără excepție, și ținute elegante, sigure. În loc simpatice stângăcii deacolo, aci se pot vedea admirabile pozuri. Și multe vestimente bisericesti, însă destul de simple.

În schimb apoi, și afară, la intrare, în loc de mulțimi, ce strigă prietinește, toată fața este în-

cărcată cu trăsuri și automobile — s'o spunem, nu prea luxoase.

Ceremonia e mai mare, însă despre mișcare, gălăgie, nu aș putea zice acelaș lucru. Totuș față de senatul maghiar, care seamănă cu o criptă în care învie morții, »Domnii« austriaci sunt vii. Câte-odată chiar prea vii: pela mijlocul ședinței nime nu șede, toți sunt în picioare, toți gestionează, și toți trec pe dinaintea strungei ministeriale, ca și în parlament.

Nu numai în asta dar și în privința nepăsării seamănă cu Camera, acești oameni simpatici, totdeauna la îndemână cu un zimbet pentru vecinul lor, și fără impresia antipatică, ce-ți face în genere aristocratul. Ei între ei nu par a face deosebire.

Ca în orice Senat, tinerii sunt foarte puțini, și aceștia nu prea tineri.

— Scenele din Cameră se repetă. Atât, că aci premierul nu roagă ci face cunoscut pe cine Majestatea Sa a numit de prezident, și alți doi sub el. Prințul Windischgrätz ocupă prezidiul, și conduce acelaș tablou cu întreitul hoch, care aci se spune mai cu elan. Apoi se alege, numai decât, notari, se ia jurământul la vr'o 25 de membri noi, chemați în Senat acuma, dintre boeri de rassă și boeri de vrednicie, și, — se închide la orele 2 ședința ce s'a deschis după ora 1.

Dela început până la sfârșit, »preestimații dni« cum li-se zice simplu cu apostroful oficios — au stat în picioare, cași toți membri guvernului.

S. C. Dan.

### Din România.

**Decorați.** În »Monitorul Oficial« au apărut prescurtările de decrete prin cari:

Di general Al. Averescu, ministru de războiu, este înaintat la gradul de comandor al ordinului »Steaua României«.

Di Toma Stelian, ministru justiției, e admis în ordinul »Coroana României« cu gradul de comandor.

Di Anton Carp, ministru domeniilor e autorizat a purta însemnele ordinului »Coroana Prusiei« cl. I, ce i-s'a conferit de M. Sa Impăratul Germaniei.

**Congresul Ligei.** Duminecă se ține în Capitală congresul anual al Ligei Culturale.

La acest congres vor participa delegații tuturor secțiunilor din țeară.

Se va propune în congres un program general de activitate, care să fie îndeplinit cu perseverență de toate comitetele.

desfășoară încoace enorma câmpie verde, pătată de grupuri izolate de chiparoși de un verde aproape negru. Arcadele apeducturilor Claudia și Marcia taie câmpia perzându-se departe, la dreapta spre munții Albi ce sunt așa de înecați în pulberea strălucitoare a gloriosului soare că se văd pierduți, stânși în lumina orbitoare. Apoi vederea din ce în ce se face mai neliniștită, campagna romana se întinde mereu, ocolește orizontul cu infinitatea planului său ce se derulează mereu mereu până în partea apusă unde Roma, ca o pictură delicată de o frumusețe de vis, apare albăstrie în zare, cu nenumăratele sale coperișuri și ferestre, cu verdele puternic al ciprilor și pinilor-parazol, cu turnurile ei ce scilpesc în soare și cu domul lui sf. Petru de o culoare cenușie-argintată ce predomină toate înălțimile Romei.

Și peste toată natura aceasta de un pitoresc extraordinar, pacea adâncă, liniștea de cimitir părăsit stăpânește apăsătoare, sub cerul de un lăcu orbitor, în care ciripitul ciocârlilor par imnuri aduse soarelui.

Pe lângă arcadele apeducturilor, un tren plecat din Roma, pare o linie neagră, ce se târâște ca un șarpe, cu un mic penaj alb de vapori, fuge, se micșorează în depărtare și pierde între arborii stației Capannelle.

Roma, 9 Iunie 1907.

### Murășul

O, Murăș, murmurul tău jalnic,  
E basmul veacurilor sumbre,  
Măhnit versuri unda turburată  
Prin valea unei lumi de umbră.

De gropile săpate 'n maluri  
Doar valul trist vre-o șoaptă spune,  
Ele-au schimbat mai grabnic morții  
Ca viii casele străbune.  
Adâncile spărturi în ziduri  
Vorbesc de vremuri furtunateci,  
Ce-au zguduit întreaga țară  
Cu groaza luptelor sălbateci.

Azi plugul pașnic mai desgroapă  
Din glii vre-o statuie sfărmată;  
Trezind asemănarea tristă  
Cu viața noastră sfâșiată.  
Reliefuri vechi cu lupte, jocuri:  
Dovezi de-o voinicească fală,  
Par a nfrunța cu glas sinistru  
A vremii-adâncă amorțeală.

Perdute urme-aduc aminte  
De-a lumii zgomot și orgoliu,  
De piatra vremuită-atârnată

Ghirlanda iederei în dolii.

În lunci de glorie obosite  
Scot bacii turma la pășune,  
Mesteacănii solitari veghiază,  
Ruinele's deșertăciune.

În plugul ce răstoarnă brazda  
Schimbată-i năzdrăvana spadă,  
Sudoarea trudei udă praful  
Străbun, căzut uitării pradă.  
Trecutul zilelor mărețe  
O lacrimă de dor nu stoarce.  
Painjeniișul vremii vitregi  
Pe a harfei rupte corzi se toarce.

De când răsare luna'n dealuri  
Vărsând în valea strămoșească  
Potopul razelor păcloase  
Renaște lumea vitejească.  
În lustrul vremilor eroici  
Se'mbracă marmora antică,  
Năluca unui neam puternic  
Din ceața vremii se ridică.

Fantastic raza se strecoară  
Prin sală în pulbere sfărmată.  
Ca o intrare'n veacuri moarte  
Cu țări de mii de ani uitate.

La boala »VÂNĂ de AUR«, diabetă și intestine indispensabil pentru leuze și copii în fașe. Tot omul iubitor de curățenie indispensabil trebuie să întrebunțeze medicamentul »ZERO«, căci prin el dobândești o dispoziție plăcută și folositoare. — Impiedecă ori-ce infecție și zgăriere. —

**ZERO**

La întrebunțare e mai ieftin decât hârtia. Ori unde se poate căpăta.

„ZERO“ e fabricament de vată, brevetat.

BUDAPEST VII. — Strada ROZSA 45.

Telefon 87-52.

Telefon 87-52

**Incasările vămilor.** Incasările vamale, în luna trecută, au fost de 1.383.863 lei. Față de luna corespunzătoare din anul trecut, când s'a încasat 844.302 lei 40, e un plus de 539.560 lei 60.

Pe seama taxei de jum. la sută, s'a încasat, luna trecută, 120.775 lei, cu un plus de 56.956 lei 90, față de luna corespunzătoare din anul trecut când s'a încasat 63.821 lei 10.

Pe seama fondului comunal, s'a încasat, în cursul lunii trecute, suma de 106.597 lei 20, cu un excedent de 23.548 lei 05 față de luna corespunzătoare din anul trecut, când încasările au fost de 83.049 lei 15.

**Concursul de oină dela Ploești.** Duminică a avut loc la Ploești concursul de oină între următoarele școli: Seminarul Veniamin și școala normală de învățători din Iași; școala normală din București, liceul din Focșani, și liceul din Ploești.

Serbarea a fost patronată de dl ministru al instrucțiunii publice. Au asistat și domnul Lupu Antonescu, secretarul general al acestui minister, și dl Jean Demetrescu, șef de cabinet.

Premiul a fost câștigat de școala normală din Câmpulung.

După serbare, dl Haret a vizitat liceul, școala profesională, școala secundară de fete și institutul particular »Regina Elisabeta« de sub direcțiunea d-nei Constantinescu.

## Dreptatea kossuthistă.

În ziua de 7 Iunie deputatul român dr. Al. Vaida a fost scos cu puterea din dieta țării. Au năvălit ca sălbaticii asupra lui.

Totuș, dacă a treia zi dr. I. Maniu nu făcerea arătare în toată forma, președintele nu ar fi făcut nimic pentru a se cerceta afacerea și a se stabili că dreptului de imunitate al deputatului român Vaida i-s'a adus știrbire. Iar când a fost vorba să se voteze, cum au cerut românii: ca fără amânare comisia de imunitate să cerceteze cauza și să raporteze dietei, haita kossuthistă a fost contra. Astfel nici până azi nu s'a făcut cercetare și punem rămasăg că vine și toamna până să se aducă vr'o hotărîre.

Ce s'a întâmplat însă ieri cu deputatul croat Potocsnyák? El a continuat să vorbească și după ce președintele i-a detras cu-

vântul, fiindcă *neștiind ungurește*, nu înțelese ce spusese președintele.

Atâta i-a fost destul președintelui să propună iar strânsura kossuthistă să primească îndată ca *afacerea lui Potocsnyák să fie trimisă la comisia de imunitate, care s'a și întrunit îndată și a adus hotărîrea că pentru nesupunere Potocsnyák să fie exclus dela 30 ședințe ale dietei, ceea ce dieta a respins însă azi!*

Când e vorba deci de-a lovi într'un adversar politic, partidele coaliționiste știu grăbi. Dar când e vorba să apere drepturile unui deputat naționalist (ca Vaida), ori să pedepsească pe mișei care au sărit asupra naționalistului, lungesc cu lunile până să se apuce de treabă.

Asta-i dreptatea kossuthistă.

Și să lăsăm ca mergerea lui Vaida în dietă să atârne dela simțul de dreptate al acestor păcătoși?

## Camera.

**Scandalul de ieri. — Detragerea cuvântului lui Supilo. — Potoșniac dat pe mâna comisiei de imunitate. — Supilo, Brediceanu și Ugron. — Detragerea cuvântului cu dușumul. — Croații amenințați. — Rakovszky pe coridor. — După pauză. — Potoșniac a refuzat primirea invitației comisiei de imunitate.**

— Ședința de ieri.

Parlamentul ungar înaintează tot mai repede spre — decadență. În fiecare zi prinde în el tot mai mult rădăcini dreptul pumnului. Libertatea cuvântului, dreptul de a vorbi al deputaților este tot mai mult călcat în picioare.

După furioasele scene de Luni a urmat o zi pașnică, ca ieri scenele să ia dimensiuni uriașe. A prezidat *Rakovszky*, care ca fost ofițer de husar a procedat cu deputații ca în casarmă. A detras cuvântul la vr'o 15 deputați croați și a dat ocazie la o larmă asurzitoare.

### Inceputul.

Trecându-se la discuția asupra proiectului lui Kossuth despre pragmatica de serviciu a slujbașilor dela drumul de fier, croatul *Supilo* vorbește în chestie personală și protestează împotriva îndrumării la ordine, care i-se adusesese pe nedrept

în ședința de Marți. Președintele ședinței *Rakovszky* sună clopoțelul și spune:

— Iți atrag atențiunea, că nu este permis în înțelesul regulamentului a se discuta observările și îndrumările președintelui.

Supilo a continuat, iar președintele i-a detras cuvântul și a provocat să vorbiască pe oratorul următor. S'a născut un sgomot teribil.

*Potoșniac*, care urma, a așteptat să se potolească larma. Președintele îl provoacă: Poftim și vorbește, nu permit să țineți așa pauze lungi meșteșugite.

În momentul acesta aleargă *Ugron* de pe coridor cu o falcă 'n ceriu și cu alta 'n pământ și sbiară ca un turbat:

— Să nu vă mai folosiți de limba croată, trebuie să știți ungurește. Votați ca niște berbeci. Să vă fie rușine.

Se produce larmă grazavă. După ce *Potoșniac* își începe vorbirea, președintele îl provoacă să rămână la obiect.

— Asta-i libertatea cuvântului, strigă croații.

— Dau libertatea cuvântului în cel mai larg înțeles, dar a trăgâna discuția în mod meșteșugit nu permit, răspunde președintele.

— Trăiască libertatea cuvântului, strigă *Zago-  
raț* croățește. Președintele îl îndrumă la ordine și îi face atenți pe croații, că va ști să susțină ordinea.

— Țineți-vă gura, strigă furios *Ugron*.

— De ce nu-l îndrumi și pe *Ugron* la ordine, strigă croații către președintele.

Nu peste mult președintele îi detrage cuvântul lui *Potoșniac*.

### Sgomot uriaș.

La aceasta se produce o larmă uriașă. *Potoșniac* vorbește înainte. Din stânga îi strigă deputații unguri:

— *Stai jos, stai jos!*

Se însinuă la cuvânt croații *Supilo*, *Popovici*, *Pribievici* și alții. *Potoșniac* se provoacă la regulament.

La aceasta președintele propune ca *Potoșniac* să fie dat pe mâna comisiei de imunitate pentru nesupunere. Propunerea e primită.

În contra ei votează numai croații și naționaliștii, dintre cari sunt de față: *Brediceanu*, *Vlad*, *Polyt* și *Hodja*.

Sgomotul e asurzitor.

— Asta-i libertate? Trăiască *Perczel*!), strigau croații, aplaudând.

**Lisovaț** cere cuvânt la regulament, Vorbește croățește, dar abia spune câteva cuvinte și președintele îl oprește de a mai vorbi.

\*) Președintele volnic de sub Tisza.

*Fântâni cioplite'n alabastru  
Azwârlă apa'n joc feeric,  
Din mari oglinzi de timp cernite  
Se zmulg stafii prin întunerec.*

*Răsar ostași cu coifuri nalte  
Ce avântă pavăza și spada.  
În frunte un voivod călare,  
Pe-un cal cu coama ca răpada.  
Mărgele sure, diamante,  
Acopăr frânele de piele.  
De șea atârnă solzi de aur,  
De-argint sunt scarițele grele.*

*În lung cortej plutește-o zină  
C'o stemă de oțel pe frunte  
Din care multe pietri scumpe  
A smuls a vremii lupte crunte.  
E stema ce-a unit tot neamul  
Sub minunata ei sclipire,  
Un luciul slab din ea mai cade  
Pe traiul nost de lăncezire.*

*În rânduri tot mai lungi și dese  
Armata teafără pășeste.  
Argintul nopții luminoase  
Pe hainele de fer lucește.  
S'aude sgomot surd de arme,  
Din trâmbiți strigăte senine,*

*Dar totul potolit de liniști  
Că'n vânt un zumet de albine.*

*Sunt umbre cu mai multă vieață  
Ca traiul nostru fără vlagă!  
În lupte sterpe noi ne stîngem  
Dar fala lor rămâne 'ntreagă.  
Pe a vieții noastre pânză sură  
Mai aprig lustrul lor apare,  
În jalnicul prezent e sigur  
Trecutul deodată mare.*

*Răsare-aurora dimineții  
Pe culmea codrilor în dealuri  
Ca 'ntr'un abis adânc se surpă  
Mărețele vedenii 'n maluri.  
Noianul liniștilor veșnici  
Înneacă viețile uitate.  
Zădarnic sbate apa 'n fărături  
Să spele-a lumii vechi păcate.*

*O, Murăș, murmurul tău jalnic  
E basmul veacurilor sumbre.  
Măhnit verși apa turburată  
Prin valea unei lumi de umbre.*

T. MIHAIU.



## La răspântii...

Fragment din ziarul meu: Un an în temniță de stat.

— Noaptea primă. —

*Lasciate ogni speranza, voi che  
intrate ... Dante: Inferno.*

21 Decembrie 1907.

Jumătate la șase ore seara am sosit în strada »Vasas Szent Péter«, pe care stradă se aillă primitorul arest de stat. Loc de pocăință ori de oțelire mai bine, pentru aproape toți ai noștri, cari au avut fericirea de a gustă ospitalitatea statului.

Birjarul oprește. Imi spune pe ungerie că am sosit. Mă dau jos. Apăs odată, de douăori, de trei ori pe bumbul alb al soneriei electrice.

Până să sosească cineva, care să-mi deschidă poarta către pământul făgăduinței, mă retrag vre-o câțiva pași îndărăt. Și-mi alung privirea asupra zidului înalt de jur împrejur. Poarta e iluminată. Zidul seamănă până și la culoare cu cel al casei de nebuni din Sibiu. Deasupra porții văpsită cu culoare verde stă scris deasemeni cu litere verzi: »Magyar kir. államfogháza.

Poarta se deschide și în dosul ei observ un pârcașab cât un munte. Era sergentul de temniță (főfelügyelő), — care de altcum e și Dumnezeul cel mic al arestului de stat. Cel puțin el așa se ține...

## Cine suferă?

De stomac, de constipație, de lipsă de poftă de mâncare?

Acela să facă experiență cu apa amară naturală **HORGONY** recomandată de mai multe sute de medici. Înainte de dejun dacă se ia o jumătate de pahar din apa amară **HORGONY** după una până în două ore își face efectul dorit, și revine pofta de mâncare și starea bună generală. — Apa naturală **HORGONY** nu are gust rău și nu provoacă nici un gust neplăcut. Se poate căpăta în toate prăvăliile cu apă minerale, în băcăni și farmacii. La târguia să se ceară lămurit apa amară naturală **HORGONY**.

Proprietar: Loser János, Budapest.

— Khuen\*\*) v'ar trebui vouă! Mergeți acasă, strigă ungerii spre croați.

— Mai bine va fi să ține dați pe toți afară strigă Modrušan.

— În Dunăre cu ei, răspund ungerii.

Intr'un sgomot infernal se ridică *Supilo* și cerând cuvânt la regulament, spune, că mai bine va fi să-i arunce afară, ca pe Vaida, căci altfel nu biruie cu ei.

#### Suspendarea ședinței.

Larma n'are de gând să înceteze. Președintele suspendă ședința.

— Trăiască Perczel!

— Aruncați-ne afară!

— E mai rea a doua naframă, că cea dintâiu. (Aluzie la Perczel, care avea obiceiul să-și scoată naframa).

— Asta e volnicie, asta e vătămarea dreptului de a vorbi, strigă croații către *Rakovszky*, care iese.

În cursul pauzei se mai liniștesc spiritele.

#### Redeschiderea ședinței.

După deschiderea ședinței *Supilo* vorbește în chestie de regulament, dar președintele îl oprește repede de a mai continua, după ce ungerii îi strigă să vorbească ungereste.

La regulament se ridică apoi să vorbească:

**Brediceanu**: care spune că nimeni n'are dreptul să-l întrerupă pe orator decât președintele, cu toate acestea *Ugron* și-a permis să facă cele mai neiertate întreruperi numindu-i pe croați »berbeci nepricepuți« și strigându-le: »Țineți-vă gura. Cum cutezați să vorbiți în parlamentul ungeresc croațeste?« Cere măsuri împotriva astorfel de călcări ale regulamentului.

**Ugron**: declamă cu niște gesturi caraghioase și minte că n'a făcut alte întreruperi decât cea cu limba croată. E și rușine ca într'un parlament să se vorbească într'o limbă pe care nimeni n'o înțelege. Zice că dl *Brediceanu*, conform »obiceiului lor« a pervertit adevărul.

**Brediceanu**: respinge acuza absurdă a declamatorului *Ugron*.

Urmează apoi croații *Luchinici*, *Budisavlievici*, *Lisovaț*, *Zagoraț*, *Popovici*, *Penici*, *Șurmin*, *Lorcovici*, *Magdici*, *Babici* și *Modrušan*. La toți li se detrage cuvântul pe rând.

Intreruperile curgeau gărlă și dintr'o parte și dintr'alta.

— Ne puteți omori, dar nu ne puteți face să tăcem, strigă *Luchinici*.

— Asta e terorism.

— Trăiască Perczel! Trăiască libertatea! Tră-

\*\*) Fostul ban al Croației și ministru președinte, cunoscut ca despot.

li arăt biletul primit dela directorul. Birjarul îmi aduce în curte gentele și pachetele. Li solvesc și se departă. Sergentul mă ia acum în primire.

Nu știu cum dar așa fără veste — în întunecul sării de Decembrie — mi-a pleznit atunci prin minte Infernul lui Dante cu al lui: »Lasciate ogni speranza... Poate în viață nicăiri nu-și se dă omului prilej ca să aplice mai bine cuvintele acestea, ca aci.

Personalul de supraveghere de aci constă din un pârcaș ordinar și din un sergent.

Ei mă așteptau. Primiseră adevărat pe telefon vestea despre sosirea mea.

Asta a fost în 20 Decembrie n. 1905, seara. După ce mi-au făcut foc bun în odaie, m'au condus și pe mine acolo. Odaia purta numărul 10. Cifra rotundă. Odaia în sine, precum și mi spuneau, e vestită pentru aceea că dacă și nu toți — dar la tot cazul o mare parte din oamenii noștri, cari în cursul vremilor au făcut cunoștință cu acest arest, au fost încuierați aci. Aci — fie că și-au espiaț »păcatele«, fie că s'au mai însuflețit și oțelit pentru luptă. Sărmani înaintași ai mei! Dela dr. Rațiu începând se pare mai ales că toți au luat cu rușinea această odaie. Traian H. Pop, Russu-Șirianu, Andrei Balteș etc., până chiar și ultimul Mohan — eră să zic Mohican — a avut parte de ospitalitatea netăgăduibilă a acestei odăi. Și acum mi-a fost dată mie. Cine știe cui o voi lăsa-o și eu? De sigur cutărui »agitator naționalist«. Poate nici nu se va răci bine cuibul!

Rămas singur în odaie primul lucru ce mi-a

iască *Khuen-Héderváry*! Trăiască libertatea cuvântului! — din partea croaților.

— Țineți-vă gurile! Afară cu ei! În Dunăre! Hui deo!

— Credeți, că sunteți în Zagreb? — din partea ungerilor.

Președintele cearcă să arate, că nu a violat libertatea cuvântului. Urmează apoi obișnuita pauză.

#### In pauză.

În pauză *Mezössy* și *Szterényi* s'au trudit să-i liniștească pe croați, cari au ieșit cu toții pe coridor. Aici s'au petrecut scene violente. Încă în sala de ședințe *Csizmazia* a atacat pe *Supilo*, zicând că el e vina la toate.

Deodată apare pe coridor între croați *Rakovszky* și oprindu-se înaintea lui *Modrušan* vorbește tare nemțește:

— Am ascultat în liniște vorbirile croaților de câte cinci ceasuri. Înțeleg de ce faceți așa. Vorbiți pe seama celor de acasă. Dar întreagă procedura croată e o ficțiune. Și eu am ascultat în liniște vorbirile, dar când ați inundat camera ungară cu vorbiri croate, pe cari nimeni nu le pricepe...

— Asta e dreptul nostru, întrerupe *Vucovici*.

*Rakovszky* își face întoarsă calea cu vorbele:

— Azi eu sunt președinte și-o să știu face ordine.

— Dacă asta-i politica ungerescă, atunci e rea politică, observează *Luchinici*.

— Politică vieneză, strigă alții.

După pauză a vorbit în liniște *Lisovaț* la ordinea zilei. În cursul vorbirii lui a ocupat scaunul prezidial *Návay*, care a adus la cunoștință camerei, că deputatul croat *Potoșniac* n'a primit invitarea comisiei de imunitate, pentru că nu era scrisă croațeste.

La ordinea zilei a mai vorbit *Vincovici*. Ședința s'a închis la 2 ore și jumătate.

## DIN AUSTRIA.

**Prezident al Reichsratului**, va fi ales probabil, deputatul social-creștin *Weisskirchner*. În genere, toate partidele recunosc social-creștinilor dreptul de a candida pe unul din sânul lor. Social-democrații însă cer lui *Weisskirchner* demisionarea din postul ce ocupă în magistratura orașului. Altmintrelea el ar stă, de sigur, sub influința primarului *Lueger*, ca șef al magistra-

trăsură și atențiunea a fost »Házi rend«-ul. L-am cetit din capăt până în sfârșit.

M'am apucat apoi de despachetat.

După ce am isprăvit și cu asta, odaia eră chiar tocmai caldă, m'am făcut comod. Am luat apoi peana, cerneala și hârtia ce aveam la îndemână precum și vre-o câteva ilustrate.

Tot nu eram încă în curat cu mine însumi. Am mai cetit apoi încă odată »házi rend«-ul, ca să mi însemn bine datorințele. Zic datorințe și o accentuez aceasta, căci în întreagă această »ordine de casă« nu așii altceva decât datorințe în schimbul cărora paragrafii seci făcuți de atare om fără suflet creștinesc (paremi-se sub domnia ministrului de justiție *Szilágyi*) nu-ți asigură nici cele mai mici pretențiuni. Vorba e: aci trebuie să fii bine băgător de seamă că ai de lucru cu o socolă din cele mai proaste. Proastă întru atâtă — întru cât în socolă e vorba numai de ieșite până când de intrate nu-ți pomenește nimeni nimic.

N'am apucat a isprăvi bine cei 25 de paragrafi seci și s'a ivit pârcașul cu cheia în mână. Mi a poftit noapte bună — pe ungerie — a tras apoi ușa după sine și m'a încuiat!

Încuiat? Iată un lucru prost!

Dar fie și așa. În fine legea-i asigură lui acest drept. Erau 7 ore. Și aici din 1 Octombrie începând până în 30 Martie inclusive, se face încuierea (când fiecare prisioner de stat trebuie să se retragă în odaia sa unde vine încuiat) la 7 ore seara. În lunile de vară însă, 1 Maiu și până în 30 Septembrie, terminul de încuiare e la 9 ore seara. Dimineața — atât iarna cât și vara — odăile locuite se descuie la 6 ore.

turei, și scaunul prezidențial poate fi ocupat numai de o persoană independentă. Dacă candidatul nu le ia în seamă cererea, social-democrații sunt hotărâți a vota cu candidatul cehilor.

Alegerea, probabil numai în ședința de Luni va avea loc.

**Din camera austriacă.** Până acuma au fost atacate 27 mandate polone. — La ședința de azi a camerei seniorilor se va prezenta o deputațiune, care va ruga pe ministrii și pe conducătorii partidelor, să înceapă acțiune în favorul dreptului electoral al femeilor. Această deputațiune se va prezenta mai târziu și la cameră.

**Mesagiul de tron**, prin care a deschis Majestatea Sa corpurile legiuitoare austriace se ocupă cu reforma electorală, cu bugetul, cu chestia naționalităților, cu reforma administrativă, cu chestii economice și sociale, cu chestiile culturale, financiare și justițiale, ca politica externă și cu reformele militare.

Mesagiul a fost primit cu continue aclamații. Precum afirmă ziarul »Magyarország«, că nici odată n'a mai fost primit mesagiul de tron cu atâtă însuflețire, ca acesta. A fost primit cu multă plăcere pasagiul referitor la sufragiul universal, la pace și cu deosebire proiectele politice-sociale.

## Croații nu se lasă.

După toate semnele, lupta dintre unguri și croați, este numai la începutul ei.

Iată ce scriu însuși foile maghiare că a spus croatul magnat *Kulmer*:

»Dacă noi vom primi ceea ce cuprinde proiectul de lege al lui *Kossuth*, întreg poporul croat se va deștepta din visul ce ne cuprinsese anul trecut. Cazul e dureros, dar *dieta din Agram* cu nici un preț n'are să primească proiectul lui *Kossuth* așa cum e făcut. N'am căutat conflictul

După ce am isprăvit cu ilustratele mi-am luat înainte hârtie de epistole și cuverte. Am isprăvit și cu acestea. I-am scris și ei. Mult... mult, lung și dulce — cum zicea ea odată...

Și când am isprăvit cu toate și m'am dat odihnei, atunci așa fără de veste, simțit-am tot amarul singurătății, din a cărei plin păhar atât de mult va trebui să gust. Căci nu cred să fie inimă, care să nu mă poată înțelege, când vorba e despre un om tinăr pe care-l răpești din mijlocul cunoștințelor săi, îl desparți de tot ce a avut mai drag în lume și mai scump în viață aruncându-l ori condamnându-l la un anumit timp în care să stea singur, să facă cunoștință cu muta cocoană *Singurătate*, care pe cât e de pustie, atât e de rece și nepătrunsă.

Și cum în odaie-mi acum domnea întunecul, negre cugete și gândiri mi-se strecurau în gând...

Și atunci adusu-mi-am aminte de Sahara cu a ei climă și puste... Și înaintea ochilor mei sufletești mereu se pârândau pustele Saharei — așa după cum în fantazia mea mi-le-am alcătuit oare când în viață — cu fiere sălbatice, lei și tigrii, animale lăcomose pe carne de om, cu nenumăratele cămile și călători, cu căldurile mari — aproape de nesuferit, cu vânturi mari și cu năsip mult... mult... Și după acestea apoi urmează, *oazele*, acele ostrovuri senine, pe cari mai așii și pajiște, apă și un loc de umbră, — *oazele*, după cari însătoșează sufletele îndrăzneților și mult încercaților călători...

Să nu generalizez, dar în cele mai multe cazuri așa ne e și viața.

Naști, crești, te răsfeți — ca băiat — în raze de soare și în năsipul de pe valurile râurilor ori

(neînțelegerea), dar dacă odată s'a făcut, nu ne dăm îndărăt!»

Deputatul Vincovici și alții au zis:

»E peste puțină să mai dăm față cu țara noastră, dacă nu se vor șterge nedreptățile cuprinse în proiectul lui Kossuth. Pentru purtarea noastră suntem răspunzători țării și jucăm cu viața, dacă am răsi lupta!»

## Afacerea Vaida.

Din Sulina s'a expedit d-lui Alexandru Vaida-Voevod, deputat în Camera Ungară, următoarea telegramă:

»Românii dela gurile Dunărei vă trimit salutări de îmbărbătare, admirând în voi curajul în susținerea idealului național».

Parohul Ion Gheorghiu, Const. Forga, Ion Negreanu, Ion Banu, Iuliu Spătaru farmacist, Locot. Gr. Jurist, Ing. V. Niculescu și farmacist Petra.

## Din străinătate.

### Franța.

Ziarul »Le Temps« despre situația maghiară. »Le Temps«, scriind despre evenimentele politice din Ungaria, accentuează, că dacă Ungaria dorește independență absolută, atunci să stăruiască întâiu pentru separațiunea de Austria, dacă nu, atunci să se mulțumească cu jumătate din pretenziunile ei naționale. Nu-i iertat, să uite, că uniunea cu Austria înseamnă mare forță. Stă în interesul Franței, ca Austria să stea în comunitate cu Ungaria. Slăbirea monarhiei ar amenința Europa cu pericol, având în vedere, că diplomația Austro-Ungariei e loială și are rol cumpătat.

### Germania.

**Căderea lui Bülow.** Din Berlin sosesc informațiuni, cari vorbesc de căderea cancelarului imperial, pentru că schimbările însemnate de persoane politice, propuse de el, întâmpină mari greutăți. Ar fi în tot

cazul ceva neașteptat, Bülow să cadă tocmai după ce a ieșit cu desevărsire triumfător asupra celui mai mare dușman politic al său, prințul Eulenburg.

Bülow a călătorit aseară fără de veste la Kiel, unde se va întâlni cu împăratul.

### Rusia.

**Situația.** Arestările se fac zilnic în număr foarte mare. Intre alții a fost arestat și *Ozol*, șeful celor 55 de deputați, cari au fost acuzați cu tendințe revoluționare. In contra presei s'au luat măsuri aspre.

## Steagul dela Bozovici.

— Impresiuni și reflexii. —

Impreună cu serbarea frumoasă a nedeei, — dela Ispas — sfințirea steagului coral a fost o sărbătoare însuflețită și aleasă. Așa cum a decurs ea a reîmprospătat amintirea zilelor de mărire, petrecute toamna trecută sub cerul senin și dulce al țării românești. Ne-a făcut să simțim însă odată acel farmec de sfântă însuflețire, care străbate inimile mulțumirilor, când acestea se bucură împreună...

Povestind cele văzute și auzite cu acest prilej — aș vrea să dau cetitorilor noștri de pela sate — o icoană frumoasă — a celor întâmplare, ca să se știe, că poporul nostru condus de oameni cu inimă — se însuflețește pentru tot ce e frumos și bun.

Steagul bozovicenilor e o podoabă aleasă, în preț de 1000 coroane. Intre broderiile de aur, pe o parte e lira arcuită de numele corului, iar pe cealaltă e icoana Mântuitorului lucrată în fir și potrivite cuvinte »Ție Ți-se cuvine cuvântare Dumnezeu!».

Menirea acestei flamuri este, să strângă sub aripele ei cu o putere și mai mare pe cei peste 80 de coriști, doinitori vrednici al durerilor și bucuriilor neamului nostru. Azi, când școala neamului e aruncată în gura unui balaure cu șapte capete, — cântăreții noștri trec în rândul adevăraților apostoli ai limbei românești!

Insuflețirea pentru steag pare a fi în Almaș și mai mare, ca în celelalte părți ale Bănătuului. Va fi aceasta o amintire de demult, când grănișerii noștri, bravi oșteni păzitori ai hotarelor — luptau viața lor întreagă sub steagurile împărătești.

Serbarea, conform programului (ba și afară de program!) s'a petrecut în preția sfințirii. Inimile

noastre au tresărit de bucurie nemărginită, căci oaspeți rari și mult iubiți — vestitori a unor vremi de mărire au alergat la noi. Incunjuțați de multe nevoi și neajunsuri — din toată inima ne-am străduit să-i punem întru începutul veseliei noastre. La gara din Iablanța părintele N. Bihoi ieși întru întâmpinarea lor. Venise luptătorul cel mare al neamului românesc, mărturia dreaptă a unei munci de jumătate pe veac, — prea onoratul protopop al Orșovei, dl Mihai Popovici, dl I. St. Paulian, profesor la liceul »Carol I« și dirigintele corului vocal »Doina« din Turnu-Severin, iar dela București venea dl George Stătescu oficiar în ministeriu de războiu și dl Sadea Petrescu, primul casarul, iar al doilea secretarul societății corale »Carmen«, cel mai puternic cor al României.

Mai mulți fruntași din Bozovici au ieșit înaintea lor departe în lunca Prigorului, iar la marginea comunei coriștii noștri — toți țărani — în cară trase de câte patru boi și împodobite cu verdeață. Dragostea cu care au fost primiți a fost fără de margini. Li bineventează dl dr. Ilie Grosșian iar dl I. St. Paulian răspunde. Până seară oaspeții au cercetat biserica, casina română, institutul »Nera« etc. ca să cunoască starea noastră și împrejurările între cari trăim. În urma lor au sosit oaspeții dela Oravița: un grup de fruntași de acolo cu dl avocat dr. Mihai Grosșian în frunte.

Seara corul nostru a aranjat serenadă de cântări și orhestră împreună cu conduct de torțe și lampioane — d-lui protopop Mihai Popovici și nașei steagului d-nei Ana Novac soția mult stimatului domn Iuliu Novac avocat și președintele corului. Pe dl protopop l-a salutat în numele corului dr. Ilie Grosșian, iar pe d-na nașă coristul țaran Pavel Matei, care a vorbit foarte frumos, tot frumos și bine a cântat și corul.

Joi în ziua hranului bisericesc primii oaspeți au fost »Reuniunea de cântări« din Dalboșeț sub conducerea părintelui Ilie Imbrescu. Corul din Dalboșeț a concertat la sărbările din București coaliat corului nostru. Ne-am bucurat văzând în ei pe fratele mai mic, care grăbește să se bucure cu fratele mai mare împreună. La 9 ore într'un lung șir de căruțe — tănări și domnișoare au mers să invite pe d-na nașă la biserică. Căruțele și caii erau împodobiți cu flori. Cu această ocaziune i-s'a prezentat nașei un frumos buchet. În lung alai am mers apoi la biserică; sluja însuși protopopul tractual, dl Mihai Popovici (Orșova) încunjurat de domnii preoți Dimitrie Bogoevici (Bănia), Vasile Popovici (Pătaș), Ioan Grosșianu (Cărbunari) și Nicolae Bihoi (Bozovici). Răspunsurile le-a cântat frumos »Reuniunea din Dalboșeț. În decursul liturgiei am ieșit cu litia la crucea de

a văilor. Cât trăiești veșnic simți căldura aceea binefăcătoare și care în anumite împrejurări și stadii ale vieții te încălzește mai mult ori mai puțin, până când odată ajungi la acel ostrov senin unde apoi o întâlnești pe »ea«, care ți-e menită de soarte — fie pe viață, fie pe numai un anumit timp — ca să-ți aprindă fantazia, trezând doruri și poftes ascunse și îndulcindu-ți în acest mod zilele vieții, prefăcându-le în adevărat raiu binecuvântat...

Gândirile îmi rătăcesc mereu în depărtare — nu mă pot identifica și mai ales împăca nu mă pot cu prezentul pustiu — și apoi înaintea ochilor mei apare *Siberia* cu ceriul de plumb întunecat cu câmpii întroienite de zăpadă și cu vânturi turbate...

Gerul și zăpada, lipsa și frigul precum și dorul de casă, de cămin, ce trebuie să-l îndure cei ajunși de voia sorții a-i fi locuitori. Și cum mă gândesc la astea, involuntar tresar, un vânt rece par'că suieră și trece pe lângă miue și par'că-i simt adierea rece și ghițoasă. Și... mă gândesc... mă gândesc... la un cămin îndepărtat, la un tată scump... la multe, pe care le-am avut odată și acum nu le mai am!

Sahara și Siberia! ce contrast și câtă deosebire între aceste două pustiiuri! Dar, în fine ce? Oare între gândirile și faptele noastre deodată și cele de acum, ori iarăș de altădată, nu e tot atât deosebire și același contrast? Și apoi: oare nu ne schimbăm într'una, *finută, idei, principii, vederi* și toate, toate ni le schimbăm o viață întreagă așa că de multeori, dacă în amurgul vieții, nepărțiali și sinceri ne-am recapitula viața tre-

cută, consumată, am fi siliți să constatăm o metamorfoză veșnică, am fi siliți a nu ne mai cunoaște pe noi înșine...

Cu astfel de gândiri în creeri încet, încet dar greu ca un plumb... mi-s'a așezat somnul pe ochi-mi obosiți și setoși de odihnă...

M'am trezit! Uf!... Ce mai vis? Strajnic de tot. Picuri după picuri, de mărimea alunelor, cad sudorile de pe corpul-mi. Dar ce mai vis?...

... Se părea că eram în țarină. Tocmai acolo unde drumurile de hotar, ori dacă vă place cele rele de comitat, se încrucișază. Și la răspântiile astea era o cruce. O cruce mică și de lemn, așa cum o știu alcătui țărani noștri. Stăteam cu colul răzimat de cruce și o ascultam pe »ea«, care îmi ieșise, ca fantoamă nocturmă, în cale.

Și ea ședea pe iarba verde și moale ca mătasa, mă privia duios și ispititor din ochi și avea aerul a mă întreba: »Incotro nenorocitul?»

— Spre viață și lumină! — i-am răspuns.

— Și mă lași? — continuă ea. Mă părăsești?

— Da.

— Și unde te duci? Ce vrei să faci, nesocotitul?

— Mă duc acolo unde »mama« mă chiamă! Și nu știi că calea, pe care ai apucat e plină de spini, de jertfe, de rugi și morminți?

— Știu!

Știi și aceea că pe calea, ce ai apucat n'o să auzi vorbă bună, n'or să te privească ochi dulci. Pe cariera aceea ești veșnic amenințat. Tot lucrul și munca ta întreagă va fi acoperită de

nemulțumirea cu tine a celora pentru care te expui?

— Pricep!

— Află, că or să-ți rădă în față până și cei mai buni prieteni ai tăi. Or să te umilească, să te deosească... Munca ta nu o să fie binecuvântată. Va lipsi — din ea rodul...

— Înțeleg?

— Știi că în loc de mulțumită o să ți-se pregatească corona de spini?

O să ți pară rău odată... când vei fi în toamna, în amurgul vieții, și când te vei cugeta la tinerețele pierdute, la forța de viață risipită... pentru »taine«, pe cari veșnic nu o să ajungi a le vedea duse în îndeplinire... Foametea, rușinea, ura și disprețui va fi cu tine și te va însoți pretutindenea...

— Știu, dar mă duc pe calea apucată! O putere nevăzută, căreia nu pot să-i resist mă chiamă, mă împintenează să-mi fac datoria... Eu nu pot altcum, e scris — poate — că așa să-mi fie rostul și... mă duc!...

Acuma se pareă că îmi aruncă o privire încrunțată. Dar în momentul următor fața ei fu veselă, surisul se opri în colțul gurii și cu un dulce și duios glas — menit să mă cheme la viață, se deștepte în mine a dragostei ispită — continuă:

— O, nu te duce, dragă, porumbelul meu, nu te duce. Rămâi, de apururi rămâi, alături cu mine. O să fie atâta de bine. O să ne iubim o viață întreagă. Veșnic o să fiu a ta și tu de-apururi al meu... O, nu mă lăsa... nu te duce, scumpul meu, nu...

peatră din »Lunca Redesteptării«, largă piață din mijlocul comunei, — numită așa dela prima și grandioasa adunare populară din anul 1905. Aci nașa în decursul sfînțirii a împodobit steagul cu o prea frumoasă panglică roșie lucrată cu fire de aur. S'au bătut apoi obișnuitele cuie comemorative — peste tot vre-o 80. Atât căpeteniile noastre bisericești, cât și bărbații noștri mai marcați au fost onorați cu câte un cuiu. În onoarea fiecăruia s'a dat câte-o salvă de teascuri. În fine prea onoratul domn protopop a ținut predică festivă, mulțămind tuturor cari au ridicat și prin prezența lor, atât de mult festivitatea aceasta și scoțând în relief — marile merite ale D-lui Ilie Ruva, dirigentul corului, care din muncă și din merite își are partea leului.

Afară de delegații corurilor din România, oficios au luat parte primarul Bozovicului, preotul rom. catolic, protopretorele și judecătorul cercual din loc.

După ameazi la 3 ore a fost concert în liber pe platoul dinaintea bisericeii. S'a început prin frumoasa »Priceasnă« a nemuritorului Porumbescu. Corul, atât cel din Dalboșeș, cât și cel din Bozovici au cântat foarte frumos și au fost aplaudate mult de public, unele puncte au trebuit la dorința publicului să fie bisate. Îndeosebi au plăcut mult cântările cântate împreună de ambe corurile. Erau aproape tot acele cântări, pe cari le-am auzit cântându-le cei 2000 de coriști în câmpia Filaretului, pe scena Arenelor Romane. Conducătorii corurilor noastre — eu cred — intenționat le-au luat în program. La auzul lor, noi, cărora dat ne-a fost să vedem praznicul cel mare — am simțit lacrimi în ochi revăzând prin gând zilele petrecute în Ierusalimul neamului românesc. La concert a luat parte și mult public din afară.

După program a urmat jocul până seara. S'au întins hore mari și frumoase — inteligență și popor — braț la braț săltau cu toții de bucurie căci se prinseseră la horă în rând cu țărani noștri și oaspeții mult iubiți din România.

Cu această ocaziune ni-s'a dat fericit prilej, să vedem cât de cuviincios știe să se poarte și să se veselească poporul nostru. În Bozovici rar de tot vezi țărani de-ai noștri chefuind și pe la birturi se abat numai sătenii, cari vin din alte sate pe la târguri. Drept aceea să avem încredere în poporul nostru din aceste părți, căci sunt oameni treji și cumpătați, iubitori de pace și ascultători, când căpeteniile lor la fapte bune-i îndreaptă. Cu ocaziunea adunărilor populare și a aiegerii de deputat dietal, grănițerii din ținutul Bozovicului au fost — cu mici excepții dispartente — oameni la locul lor, adevărați moșteni-

tori al duhului marelui lor căpitan — al generalului Doda. S'au adevărit și acum vorbele istoricului Iorga, care atingând în lungile lui drumuri și unele părți locuite de grănițerii noștri, zice: »În mândria bănățanului, care resună și în cântecele sale, în iubirea pentru porturile bogate, care se vede și mai mult în această lature... descoperi conștiința de sine, simțul de onoare, deprinderea cu parada militarului...«

După petrecerea populară, inteligența s'a întrunit la banchet în otelul Stanoilovici. Au luat parte 75 de persoane; s'a toastat pentru rege, episcopul diecezan, nașa steagului, protopopul tractual etc. petrecând o oră în cea mai bună dispoziție.\*) La banchet au luat parte și dame.

La această festivitate ne-am convins că am ajuns și noi bozovicenii să avem un rost în trebile noastre naționale, rost congruent cu ținuta oamenilor de bine din centrele noastre românești.

După banchetul festiv a urmat serata cu dans în sala tot aceluiaș hotel; a fost o petrecere animată ce a ținut până în ziua albă. În frumoase costume naționale s'au prezentat dșoarele Mariți Bihoi și Reta Smeu.

Așa cum a decurs, sărbarea aceasta și-a avut însemnătatea ei. Suntem mulțămitori corului din Bozovici, îndeosebi bravului lor conducător — și distinșilor oaspeți din regatul României, că am avut o zi de adevărată sărbătoare.

Mari sunt nevoile, cari au venit în scurtă vreme peste capul nostru — și oamenii de un neam nu e iertat să umble răsleți unii de alții, ci precum se bucură și se veselesc împreună astfel una trebuie să fie mai vătos în ceasul pri-mejdii.

Oricât de înălțătoare a fost sărbarea aceasta să ne aducem iarăș aminte de cuvintele istoricului care zice, că Almajul »e un frumos pământ românesc«, unde este o durere, care așteaptă să fie cunoscută și mângăiată.

Dr. Ilie Groșianu.

\*) La o masă separată s'au ospătat coriștii, cari până aci postiseră și acum la fiecare toast întonează tradiționalul »la mulți ani!«

## NOUȚĂȚI.

A R A D, 19 Iunie n. 1907

— Din Bihor primim o corespondență mai lungă, în care ni-se spune, că în congregația de ieri a comitatului s'a luat poziție încontra guvernului. Un kossuthist a

propus felicitarea guvernului, iar majoritatea liberală a fost contra. Corespondența vom da-o în numărul nostru de mâne.

— Emigrările preocupă tot mai mult cercurile politice, economice și sociale. Se țin anchete și se discută pericolul, care amenință țara în urma emigrărilor. Se face sgomot mare dar ispravă puțină, ori de loc. Par'că i-ar durea pe cei dela cârmă mizeria, care-i silește pe cetățeni, să ia drumul spre America. Lor le trebuie garanții constituționale pe seama »națiunei« și maghiarizarea pentru poporul maghiar. Puțin le pasă dacă milioanele mor de foame.

— Burdea și jidanii. Din o scrisoare mai lungă ce-o primim dela niște țărani din Iablanța extragem următoarele: Administrația comunității de avere din Caransebeș ai cărei membrii sunt mai mulți preoți și învățători slabi din graniță în frunte cu prezidentul lor Ilustrisimul Burdea Silardel și-au dat învoirea ca pădurile din graniță să le vândă jidanilor pe câte 10—20 ani cu prețuri nici și în paguba grănițierilor. Chiar acum cutreeră câțiva jidani pădurile din Almaj, pe cari voiesc să le cumpere.

Se plâng bieții țărani, că prin asta vor fi lipsiți cu totul de lemne, cum au pățit-o și cu goronii, cari toți au fost vânduți jidanilor. De altcum nici nu se miră frații grănițeri, că conducătorii lor: Miulescu inv. în Perna, preotul din Pataș, Chendi, preot în Petnic, Pavel Șandru preot în Teregova și Popovici preot în Cireșa precum și alți preoți și învățători, cari fac parte din comitetul comunității, tac ca porcu 'n cucuruz în fața acestor fapte dureroase, căci atunci »Lumina« lui Kossuth nu i-ar mai ridica în slavă pentru »vrednicia« lor. Ș'apoi vestitul Burdea, cel cu ciucuri ungurești, nu de geaba i-a purtat prin Pesta mai zilele trecute, cheltuind nu mai puțin de 2000 coroane din cassa comunității de avere.

În desperarea lor iată cum încheie frații grănițeri scrisoarea: »Deschideți dar fraților grănițeri ochii, să nu ajungem la sapă de lemn, cum au ajuns caransebeșenii, cari nu mai pot răsufli de săraci prin chiverniseală înțeleptului Burdea.«

— Mai încet! Intr'o broșură (Răscoalele țărănești), a cărei apariție am anunțat-o și noi în numărul nostru de ieri, se publică o prefață *Catre frații țărani*, care se începe astfel:

»A trecut multă vreme de când n'am mai stat

Am stat o leacă la îndoială. Nu mult. M'am socotit: apoi i-am răspuns dârz ca nici odată și dur.

— Femeie! Ființă nenorocită! Inzadar îți arunci mrejele... Pe mine nu mă prinzi... E înzadar!

Și am plecat.

În urma mea am auzit bocetele și suspinele ei... De m'aș fi reîntors, pe o clipă numai, aș fi văzut lacrimile ei curate ca roua dimineții. M'aș fi înduioșat — poate — și n'aș fi avut putere să-mi continuu drumul gloduros și ghimpos.

Dar nu, știam eu de apucăturile ei, de ademenirile, cu cari de atâtea ori m'a scos din fire... și nu am privit îndărăt...

Stam dus — și — dusu-s și azi...

Eram atâta de trist, posomorât și neconsolabil că nu putusem să-mi continuu visul. Aș fi fost dornic de a vedea fărâmurile, pe cari aș fi ajuns. Să fi văzut barem în vis disprețul și batocura prietenilor.

Deștept nu puteam să-mi dau seamă despre însemnătatea visului.

M'am cugetat mult... mult!.. Intr'adevăr înainte de a intra aici, cu vre-o câteva săptămâni,

cetisem în traducerea poema lui Turghenjev, cea mai nouă, intitulată: »În prag« — și în care se petrece între două fete — scena de mai sus...

Dar apoi cum vine, că Turghenjev, pe care-l cetisem cu atâtea săptămâni înainte, și mai ales scena aceea să-mi apară, în situație cu eroi schimbați, în vis?..

Pe »ea« — și adevărat visul cu ea, îl înțeleg nu-l lămurește proverbul nostru atât de caracteristic, care spune că: »Pasărea mălaiu visează...«

Schopenhauer în cartea sa »Die Welt als Wille und Vorstellung« (vol. I pag. 21.22) zice că: »Vieața și visul sunt filele aceleiași cărți. Numele cetirei e: »vieață: — dar dacă ceasul cetirei (va să înțeleagă: ziua) s'a sfârșit și a sosit vremea de răpaus, tot mai frunzărăm încă prin carte dar fără de nici o ordine și legătură, — câte-odată cetim pagini necunoscute și de multe ori de acelea, pe cari deja le-am cetit...«

Și cum înțelegeam acum totul, cum din odată mă înțelepțisem așa de mult... pricepeam rostul visului...

Țărani noștri au o zicătoare — profecție, care în decursul vieții mele de multe ori s'a adevărit. Și profecția asta spune: »visul, — pe care-l ai când adormi în străini, într'o odaie, în care nu ai mai dormit — de regulă și-se îplinește.«

Nu știu acum o să mi-se îplinească visul acesta ori ba, dar știu că restul nopții întreg nu s'a mai prins somnul de mine...

Dimineața, când și mai obosit, mai trudit, m'am deșteptat mă gândeam că cine știe de n'o fi:

Dorul inimii  
Scris pe fața perinii...

Dar, n'a fost, nu. Era însă toată apă — înțeleg perina.

Și cum mă cuget și acum asupra acestei probleme par'că mă prinde dorul de două brațe moi și două buze dulci.

Ce am zis!..

— Nu. În laturi ademeneală!

O să merg mai departe, pe calea ce am pornit în vis. În ciuda ta frumoaso, în butul disprețului celor ce nu mă înțeleg, plec pe drumul gloduros...

Mă așteaptă spini, rugi, ură, dispreț, nerecunoștință!

— Fie! Plec totuși... O fac pentru »mama«. S e g h e d i n, 21 Decembrie 1905.

I. V. Ioanovici-Călin.

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde a-ți cetit aceste anunțuri.

la vorbă. Dorul vechiu însă nu-l poate ține omul nici odată. Așa și eu, după o lungă tăcere, mă întorc iar la dragostea mea veche, la frații țărani, a căror dragoste și iubire mi a fost leac de mângâiere în toate vremurile: bune ori rele, cum le a dat Dumnezeu!»

Adecă după ce și-a vândut guvernului dragostea cea veche, pe frații țărani, după ce a fost scos din noroiu cu multe jertfe morale și materiale, după o lungă tăcere, (atâta cinste tot a avut) se întoarce acuma iar la vorbă cu frații țărani, căci aceștia altcum rămân în întunec, dacă nu se grăbește dumnialui cu luminile, ascunse de atâta vreme.

În loc să-și vadă de treabă și să ridice arta tipografică românească la un nivel înalt, își ridică din nou capul, are iară mîncărime de-a i-se pomeni numele între români. Și mai știi, poate o fi crezând, că i-se va mai oferi vr'o candidatură de deputat.

Oare opinia publică românească să treacă cu nepăsare desfiderea unui asemenea individ!?

— **Examenul oral de maturitate** cu absolvenții gimnaziului român din Brașov s'a început azi. În locut profesorului univ. Moldovan Gergey a fost numit comisar guvernial Dömötör Mihály, profesor la gimnaziul de stat din Oherla, care a sosit deja de ieri la Brașov.

— **Cununie.** Tânărul Ștefan Musca, învățator în Ravna, și dsoara Aurora Muntean, își vor serba cununia, Duminecă în 17/30 Iunie 1907 la orele 5 p. m. în sfânta biserică greco-orientală română din Buteni.

— **Intrunire colegială.** Iubiții colegi, cari au absolvat cursurile teologice din Arad cu finea anului 1902, conform angajamentului luat atunci sunt rugați să participe la convenirea de cinci ani, care va avea loc în Arad în Dumineca tuturor sfinților 17/30. Iunie a. c. La cazul, dacă mai mulți ar dori amânarea convenirii pe toamnă, rog să fiu avizat. Programa convenirii se va stabili în conferința intimă din presară. *Vasilie Nicorujă*, paroh în Rieni.

— **Agitator român condamnat.** Foile din Cluj anunță că tânărul student în drept, *Aurel Șerban*, care a fost pedepsit de către fisolgăbirăul cercului Huedin, pentru conchemarea unei adunări populare când cu protestările contra proiectului lui Apponyi la 15 zile arest și 100 cor. amendă, a făcut recurs în contra acestei sentințe la vicespanul Dózsza. Acesta a confirmat însă sentința fisolgăbirăului.

— **Laudă, care compromite.** «Magyarország» de azi dă de știre să aștepte tot natul, că în Banat, la Corniareva, mulțumită hărniciei învățătorului Cserbu Döme, băieții români au învățat unguerește de minune, și mai ales au cântat «Szozatul». Iar după examen, părintele Grozavescu János a ținut o vorbire băieților, legându-le de suflet să fie «buni patrioți maghiari»...

Se vede că dl Grozavescu vrea să i-se ridice congrua, iar dl Cerbu vrea să fie — recompensat, cu o sută-două!

— **Examen.** Ni-se scrie: Vă rugăm să publicați în «Tribuna», că iubitul nostru învățator Liviu Dublea a pus cu elevii din școală un examen bun, pentru care a fost învrednicit din partea noastră cu laudă și cu mulțumită. Să-l fie D-zeu la mulți ani că pruncii ieșiți de sub mâna d-lui vor ști să prețuiască învățătura. Șilindia, la 16 Iunie 1907. George Blaj, econom.

— **O domnișoară română,** licențiată în litere din București, care acuma studiază la universitatea din Viena, dorește a găsi în timpul verei, loc de instructoare pentru copii, într'o familie românească. Prepară pentru limba latină, greacă, română, franceză. Informații la redacția noastră.

— **Născocitorul clarinetei.** «Deutsche Musiker Zeitung» arată că la Aprilie au trecut 200 de ani dela moartea lui Iohann Christoph Denner, la Nürnberg. Acesta e născocitorul clarinetei. Abia însă din mijlocul veacului al 18-lea a început a se întrebuința acest instrument în orhe-

stre, fără de cari azi nu putem să ne închipuim operele lui Mozart, Beethoven, Weber, Wagner, Bahm etc. Berlioz a zis: «Cine cântă frumos din clarinetă pare că face declarație de dragoste lumii întregi».

Denner s'a născut la 13 August 1655 în Leipzig, de unde a plecat cu părinții la Nürnberg, cu care a lucrat la făcut din coarne felurite fluere cari să imiteze glasurile dobitoacelor. Apoi făcea flaute. Abia fiii lui au tras folos din clarinetă.

— **Teatru electric.** Pe strada Boczkó, peste drum de «Boul roșu» a sosit teatrul electric alui Winkler. Acest teatru e un cinematograf american, renovat. În tot locul a avut cel mai mare succes, la Paris în anul 1900 a fost distins cu Grand Prix. Producțiunile se fac după cel mai nou metod. În Ungaria aici se poate vedea pentru prima oară.

Tablouri liniștite, asupra ochilor au un efect plăcut.

*Curentul electric e condus de mașinaria proprie cu aburi care are o putere de 20 de cai.*

Reprezentății zilnice, cu cel mai mic preț de familie.

Programa: Joi și Vineri (20—21 Iunie).

1. Întâlnirea împăraților Francisc Iosif și Vilhelm la Viena. 2. Visul pescarului. 3. Vânătorul de fluturi. 4. Locuința de închiriat. 5. Zeița primăverei. (colorat). 6. Portretul unei stele după scenă. 7. Accidentul dlui Sarvasi (humoristic). 8. Pulpa de berbece (de râs). 9. Cei mai îndrăzneți călăreți fzanzezi (după natura). 10. Jefuirea trăsuri de postă (emoționant). 11. Pe cale rea (dramă).

Repertoar bogat. Dumineca dela 3 oare după prânz până la oarele 11 noaptea. În celelalte zile se încep reprezentațiile dela orele 8 și 9 seara

Prețurile: locul I: 60 fil., locul II: 40 fil., locul III: 20 fil.

Solicită cu părtinire on. public cu distinsă stimă

*Winkler Lambert*, proprietar.

Mașini și filme totdeauna în mare asortiment se află de vânzare la proprietarul.

— **Knizse István**, măiestru de arme cu diplomă, în Arad, în sala de tir din pădurița orașului, primește reparația a tot felul de arme, face pături de puști și lamite pe lângă prețuri moderate și garanție.

## Ultime informațiuni.

### Ședința de azi a Dietei.

— Prin telefon.

Budapesta, 20 Iunie 1907.

Raportul comisiei de imunitate asupra cazului Potocsnyák respins. — Vorbirea lui Héderváry. — Croatul să ceară iertare. — Sztérényi polemizând cu Polyt. — Ugron înzultă pe croați.

Așteptându-se ca și azi să fie ședință furtunoasă, camera eră ticsită.

Prezida *Justh*.

*Balogh*, referentul comisiei de imunitate raportează asupra cazului croatului Potocsnyák. Arată că majoritatea comisiei (9 contra 1) s'a declarat pentru *excluderea lui Potocsnyák dela 30 ședințe*, iar minoritatea (singur Héderváry Lehel) propune numai ca deputatul croat să ceară iertare.

Héderváry Lehel într'o lungă și bine-motivată vorbire arată că e și neobișnuit, dar ar fi și nedrept, ca parlamentul ungar să aplice o astfel de pedeapsă pentru o greșală, care nu e gravă, mai ales că deputatul croat a putut să nu înțeleagă ce zice președintele.

Héderváry a vorbit cu atâta convingere și căldură, încât a stârnit aprobări și ajungând chestia la vot, camera respinge propunerea comisiei de imunitate și primește pe a lui Héderváry.

Deoarece *Potocsnyák* nu e de față, căci a plecat acasă, s'a născut o discuție în jurul întrebării: până când trebuie el să-și ceară iertare?! La discuție au luat parte *Lengyel Zoltán*, *Zboray* și *Buzáth*.

S'a decis ca întâiu Potocsnyák să fie înștiințat.

Secretarul de stat *Sztérényi* a ținut o vorbire de două ore, susținând proiectul al cărui autor este (căci bietul Kossuth face ce-i spune secretarul său ovreu). Vrea să dovedească dreptatea proiectului, susținând că prin introducerea limbei maghiare și pe liniile din Croația se dă suveranitate limbei statului, iar celei croate nu i-se aduce știrbire.

Polemizează cu Polyt, acuzând, în genere, pe croați, sârbi și naționalitățile, cari sa arată dușmănoase țării și ideii de stat maghiar, menită a întări statul.

Majoritatea l-a aplaudat în dese rânduri, croații însă l-au intrerupt.

Se face apoi pauză.

După redeschiderea ședinței, croatul *Benith* vorbește în limba croată, combătând proiectul de lege privitor la căile ferate și protestează ca în acest fel să fie călcat în picioare dreptul limbei croate, silind pe slujbașii croați dela căile ferate să învețe unguerește.

*Toți croații aplaudă cu putere.*

Tot în ședința asta președintele îndrumă la ordine pe *Ugron*, pentru că ieri le-a strigat croaților că sunt — oi.

*Ugron* se scoală și în batjocură zice că cere iertare dela — oi.

Croații protestează cu putere contra acestei noi inzulțe.

Ședința s'a ridicat la orele 3.

### Wekerle la Viena.

*Budapesta*, 20 Iunie. *Wekerle* a plecat azi la Viena pentru a mulțumi că a fost decorat cu ordinul Leopoldin. *Totdeodată va raporta M. Sale și asupra chestiei croate.*

**Deschiderea corpurilor legiuitoare române.** *București*, 20 Iunie. Azi s'a făcut cu ceremonialul obicinuit, la Cameră, deschiderea corpurilor legiuitoare, a Camerei și Senatului. Au fost de față toți cei aleși. Iată cum se împart deputații: dintre 183 aleși (75 la colegiul I, 70 la col. II și 38 la coleg. III) *liberali* sunt 168, *conservatori* 14 iar 1 *independent* (N. Iorga).

În senat opoziția conservatoare are 15 aleși, ceilalți, până la 108, sunt liberali.

Îndată după constituirea celor două camere, se va alege câte o mare comisie, reprezentând amândouă partidele, cari, în înțelegere cu guvernul, vor redacta pentru sesiunea de toamnă proiectul de lege privitor la marea reformă agrară, menit să îmbunătățească soarta țăranilor.

### POEZII POPORALE.

Frunză verde, frunzuliță  
Măi bădiță bāduliță,  
Arză cămașa pe tine  
Cum arde inima 'n mine,  
Arză cămășuța ta  
Cum arde inima mea.

Iac'asa e pela noi:  
Se pune pânza 'n război  
Teșă până se urește,  
Și o pune după casă  
Căți-or veni toți să teasă.  
Mă băgai să țes și eu  
Rupse dracu-un lebedeu  
Rupse dracu șapte fire  
De suveică n'avu-i știre.

Măi bădiță prostuie  
Ce îți perzi tu nopțile  
Pe la toate porțile  
Că porțile-s încuiate  
Și fetele sunt culcate.



Uită te mândră și vezi  
Somnu pentru cine-l perz  
Pentru-n drac cu ochii verzi,  
Nici-s verzi, nici mohorâți  
Numai cum sunt mai urâți.

Dintr'un măr și dintr'o nucă  
S'o făcut dragoste multă.  
Dintr'un măr și dintr'o pară  
Se stinse dragostea iară.

Nevastă bărbatul tău  
Bun ar fi ciuhă la grâu,  
Că-i negru ca ș'un cărbune  
Pasări pe grâu nu s'ar pune.

Eu mă duc, mândră, ca mâne  
Dorul meu la tin' rămâne,  
Și îl leagă 'ntr'o năframă  
Și îl țipă pe Târnăvă.  
De-i vedea că apa l mână,  
Plânge mândră și suspină,  
De i vedea că se oprește,  
Trage mândra mea nădejde.  
George Șipoș (Pilu-mare).

Frunză verde, foaie fragă,  
Când îmi fu lumea mai dragă  
Dușmanii-o făcură neagră.  
Neamțule pân m'am crescut  
Tu nici grije n'ai avut,  
Dar acum eu văd bine  
Că tu ai grije de mine.  
Greu îmi e, dar n'am cui spune  
Că mă duc strein în lume.  
Neamțule ț-o și păcat  
Că tiner mă scoți din sat,  
Când mă lași napoi să vin,  
Știu bine, oiu fi bătrân,  
Căci năcazul într'o zi  
Poate omu a îmbătrâni  
Și în trei ani de cântănie  
Cât năcaz poate să vie.  
Căprar, frăter fie cine  
Stâmpără focul pe mine  
Și eu trebuie să tac  
Că n'am altă ce să fac  
Sufer chin de trag să mor  
Dac' ajung pe mâna lor.  
Săracă străinătate  
Mult mi-i fi soră și frate  
Poți să-mi fi și pân la moarte.  
Câte flori pe cel părâu  
Toate plâng de dorul meu  
Cam avut norocul rău  
Astăzi plâng și se jelese  
Mâne cad și se pălesc.  
Dar în anul viitor  
Și mai multe iar înflor  
Numai a mea tinereță  
Nu mai înfloare în viață  
Draga mea copilărie  
O petrec în cântănie.  
Căci mă duc de copil mic  
Și-oi veni bătrân voinic  
Cu mustața răsucită  
Și cu fața îmbătrânită  
Ca o floare veștejită.  
Cătu-i lumea și țara  
Nu-i cu dor ca cătana  
Căci cătana de-unde pleacă  
Rămâne casa săracă  
Rămâne plugu 'n ogor  
Și casa plină de dor.

Răcășdia, 1907.

Costa Simeon.

## Concert, petreceri.

— **Maialul școalelor române din Arad** se va ține la L u n i, ziua a doua a sftelor Rusalii în 11/24 Iunie 1907, în pădurea mare numită »Csállá«. Program: 1. La 7 oare a. m. plecarea școlărilor din curtea bisericii spre pădure sub sunetul muzicii. 2. Jocuri pentru școlari. 3. Prânz comun. (Participarea 1 cor.) 4. La orele 2—8 joc pentru tinerime. 5. Reîntoarcerea în oraș cu muzica. — Venitul curat este destinat spre scopul ajustării școalelor și fondului cultural al »Reuniunii învățătorilor«. Taxa de participare este 60

fil. de persoană. Suprasolvirile și contribuiriile benevole se vor primi cu mulțămintă și se vor cvita publice.

— **Neguțătorii români din Săliște** invită cu toată onoarea la petrecerea de vară ce va avea loc Luni la 23 Iunie st. n. (a doua zi de Rusalii) 1907 »la Neted«. Inceputul la 2 ore d. a. letrarea benevolă. Intreg venitul e destipat pentru fondul gimnazului din Brad. NB. La caz de timp nefavorabil petrecerea se amână pe Dumineca viitoare.

## Economie.

### Vieța economică a Ungariei în ultimele patru decenii.

Iubileul de 40 de ani dela încoronarea Maiestății Sale ca rege apostolic al Ungariei, ce a fost sărbat în zilele trecute în țara întreagă, a dat aproape tuturor organelor de publicitate din patria noastră prilej de a se ocupa fiecare în felul său și din punctul de vedere al intereselor, ce reprezintă, cu evenimentele petrecute în ultimele patru decenii pe toate terenele vieții publice a statului nostru.

Din concertul acesta general organele de specialitate economică și între acestea și modesta noastră revistă au putut și poate lipsi cu atât mai puțin, cu cât dacă țara noastră a făcut dela introducerea erei constituționale incoace, sub înțeleapta domnie a Majestății Sale, în adevăr progrese însemnate pe toate terenele, apoi progrese realizate în aceeaș perioadă pe terenul economic se pot numi, cu drept cuvânt, uriașe.

Ce deosebire între acum și 1867! Atunci și în primii ani ai erei constituționale, țară în care chiar și creditul public era puțin dezvoltat, fără mijloace și căi de comunicațiune, lipsită de așezăminte financiare proprii, chemate a promovă și dezvoltă industria și comerțul, în starea cea mai primitivă și ele pe timpurile acelea, — astăzi Ungaria, după o muncă economică neconturbată de patru decenii, este o țară, cu finanțe ordonate, care dispune de numeroase instituțiuni economice-financiare moderne și care în toți ramii de activitate economică este în continuu și vădit progres.

Nimic nu ilustrează mai evident avântul vieții economice a patriei noastre în ultimii 40 de ani, decât următoarele cifre statistice, ce le publică celebrul scriitor economist dr. Alex. de Matlekovits în rubrica economică a unui număr recent al ziarului »Pester Lloyd«. Conform acestor date la anul 1810 suprafața teritorului arabil al Ungariei (fără Croația și Slavonia) a fost de 9,931.000 hectare, azi este de 12,158.000 hectare; atunci ogoarele făceau 22,93 procente ale teritorului arabil, azi abia 10,8 p. În timpul dela 1870—1874 un hectar producea 8,78 hl. grâu, azi produce 15,92 hl.; 12,86 hl. orz, față de 18,59 hl.; 13,67 hl. ovăs, față de 24,6 hl.; 9,58 hl. porumb, față de 19,31 hl. Cultura plantelor de nutreț încă este în constantă creștere; în anii 1870/4 s'au cultivat plante de nutreț pe 252.000 hectare, azi se cultivă pe 873.000 hectare.

Un progres însemnat se observă și la produsele miniere, a căror valoare a fost la 1886 k. 44,4 mil., iar azi reprezintă 103 mil. Cărbuni s'au produs în 1870 11,3 mil. măji metrice, azi se produc 65 mil. măji metrice; fier la 1870 1,2 mil. măji metrice, azi 4,1 mil. măr. Industria Ungariei încă înaintează; numărul industriașilor arată în ultimul deceniu un spor de 26 p., pe când populațiunea s'a înmulțit abia cu 10 p. Numărul motoarelor cu vapori se ridică dela 15,372 din 1891 la 27,143 în 1903. Pe când în anul 1873 au existat abia 28 societăți pe acții pentru întreprinderi industriale cu un capital societar de cor. 53,3 mil. pe atunci până la 1903 numărul lor s'a urcat la 172 cu un capital de cor. 347 milioane.

Mai bine reoglindează însă avântul economic al țării instituttele de bani, (caselle de păstrare) la cari se concentrează economiile populațiunii și de unde se iau capitalurile necesare pentru producțiune. Capitalul propriu al institutelor de bani (bănci, institute ipototecare, casse de păstrare și însoțiri de credit) a fost la 1867 de K. 21,5 mil. (cam cât fac acum capitalurile proprii ale institutelor de bani române !), azi se cifrează capitalul propriu al totalității institutelor de bani din Ungaria cu cor. 654 mil. Depozitele spre

fructificare au crescut dela cor. 145 mil. câte au fost la 1867, la cor. 2166 mil. până la 1903; fără cele cor. 52,7 mil. depuse la Cassa de păstrare postală. Suma cambiilor escontate a fost la finele anului 1867 de cor. 82 mil. și în anul 1903 cor. 1597,7 mil. Creditul statului asemenea a crescut în măsură însemnată și dacă la 1870 datoriiile de stat au fost abia de cor. 663 mil. față de cor. 5028 mil. în 1903, apoi nu trebuie perdut din vedere, că împrumuturile contractate s'au întrebuintat mare parte pentru investițiuni rentabile, cum sunt căile ferate.

Ca dovadă eclatantă pentru dezvoltarea favorabilă a creditului public al țării este, că pe când primul împrumut independent dela 1868 s'a contractat cu 807 p., iar pentru marele împrumut de stat de cor. 306 mil. din 1873/4 s'a plătit 10,89 p., pe atunci împrumutul în renta de cor. emis în anul 1902 a costat abia 4,42 p., iar împrumutul pentru regularea porților de fer 3,65 p. De relevat mai sunt pe lângă acestea, cifrele, cari arată uriașa dezvoltare a căilor ferate dela 1867 incoace; lungimea acestora a crescut din 1867 dela 2285 km. la 17.703 km., numărul persoanelor transportate dela 3,4 mil. la 72,4 mil. iar cantitatea mărfurilor transportate s'a urcat dela 2,9 mil. tone la 46,4 mil. tone.

Sunt numai câteva date fugitive acestea, culese în fuga condeiului, cari însă demonstrează dejă ajuns, că deși un întreg complex de probleme economice își așteaptă încă rezolvarea, totuș în cei patruzeci de ani trecuți Ungaria a făcut în adevăr reale și mari progrese pe terenul economic.

Ce ne privește în special pe noi românii din țările Coroanei ungare, primii ani ai erei constituționale au fost și pentru noi începutul unei nouă ere, pe un teren cu totul neumblat până atunci, pe terenul economic-financiar. La 1872 a luat ființă, precum se știe, primul nostru institut de bani »Albina«, căreia i-au urmat în cursul celor aproape 4 decenii trecute, zeci de alte astfel de institute similare, răspândite în toate ținuturile locuite de poporul nostru, institute, cari prosperează an de an. Astăzi numărul acestor institute de bani, fără numeroasele tovărășii, cari au început a se înființa de vre-o 3—4 ani incoace, se poate evalua la 150, averea lor proptie la rotund cor. 21 mil., capitaluri străine (dar totuș românești) incredintate lor spre administrare la rotund cor. 65 mil., iar totalul activelor lor la circa cor. 130 mil., cifre, cari deși reprezintă numai o parte a forțelor materiale ale poporului nostru totuș denotă însemnatele progrese ce le-am realizat și noi în ultimii 40 de ani.

(»Rev. Economică«).

**Aviz.** Se aduce la cunoștința tuturor, cari au semnat acții la înființându-l institut de credit și economii »**Drăganul**« din Beiuș, că adunarea constituantă — cu ordinea de zi fixată în §-ul 154 din art. de lege XXXVII din 1875 — am defipt-o pe **26 Iunie 1907** st. n. a. m. la 10 ore în sala cea mare din ospătăria opidană.

În interesul constituirii sunt rugați toți acționarii, ca după putință în persoană, ori prin plenipotențiat să se prezinte la această adunare.

Aviz separat s'a trimis la adresa fieștecăruia acționar.

Beiuș, la 4 Iunie 1907 st. n.

Fondatorii.

### Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 19 Iunie 1907

#### INCHEEREA la 12 ORE :

|                            |             |
|----------------------------|-------------|
| Grâu pe Oct. 1907 (50 kg.) | 10:35—10:36 |
| Secară pe Oct. 1907        | 8:38— 8:39  |
| Ovăs pe Mai                | 7:34— 7:35  |
| Căcuruz pe Iulie 1907      | 5:73— 5:79  |

#### INCHEEREA la 5 ORE :

|                       |             |
|-----------------------|-------------|
| Grâu pe Octomb. 1907  | 10:27—10:28 |
| Secară pe Oct. 1907   | 8:38— 8:39  |
| Ovăs pe Mai           | 7:26— 7:27  |
| Căcuruz pe Iulie 1907 | 5:77— 5:78  |

## Cântarea înaltă sufletul!

**GEORGE DIMA:** Cele mai frumoase compozițiuni de caracter bisericesc și lumesc pentru cântare și pian, coruri mixte și de bărbați etc. ale acestui măestru al muzicii au apărut la H. ZEIDNER în Brașov. Catalog gratuit!

În aceeași librărie este un sortiment bogat în cărți literare românești, de unțensilii pentru scris și desen, deposit de hârtie, și despre aceste se află catalog, care se trimite gratuit.



Bancă de școală

Mobile de școală

Mobilă modernă de birouri și fabricare de instrumente gimnastice.

Catalog de prețuri gratuit și porto franco.

## Anunț.

În comitatul Bihorului e de vândut **2500 jughere de pământ** cu edificiu prin parcelare. Se poate cumpăra în cantitate dela 5 jughere în sus după plac. Cumpărătorii să se adreseze în persoană la avocatul

**dr. George Rossin.**  
Nagy-Szalonta.

## Atenție!

### O nouă descoperire.



Deoarece din cauza căldurilor de vară, după care și noaptea, nu putem suportă acoperământul, foarte adeseori căpătăm dureri de foale din cauza răcelei, diaree și sgârțurii de stomac periculoase, încât viața și sănătatea ne e expusă. S'a descoperit însă că brâul de stomac »Takáts« patentat, nu numai împiedecă astfel de îmbolnăviri, ci chiar vindecă imediat orice fel de dureri de stomac, sgârțuri, diaree, chiar dacă sunt învechite. Nu liși dar ușuratici onorați cetitori, ci vi-l comandați imediat fiindcă sgârțurile și durerile vin așa de repede încât nu avem timp să ni-l comandăm. Cine suferă de stomac face păcat contra lui însuși dacă-l negligează.

Căci nu e numai o seducere ci e constatată pe cale medicală și dovedită prin scrisori de mulțămintă.

Pentru bărbați sau femei No. 1, care se potrivește la cei mai mulți costă **3 cor. 40 fil.** II pentru staturi de tot mari **4 cor. 40 fil.**, după trimiterea acestei sume se va expediă porto franco (rambursa costă mai mult) din partea confecționatorului legal.

Imitația e interzisă:

Adresa: **Takáts Dániel, Nagyvárad,** Sorompó-utca nr. 2

## Un candidat de avocat

cu praxă

află aplicare dela 1 Iulie a. c. în cancelaria subscrișului, pe lângă condițiuni favorabile.

**Dr. Nicolae Ionescu,**  
avocat, Caransebeș.

## Anunț.

În comuna Căpruța u. p. Berzova (comitatul Arad)

se află de esarândat

**o casă**

foarte acomodată pentru boltă. Esarândarea se face exclusiv vre-unui român. Ofertele sunt a se trimite la administrația »Tribunei« Cu deslușiri în cauză servește preotul **Dimitrie Maci,** din Căpruța.

La Administrația noastră se află următoarele cărți de vânzare:

|  |                    |
|--|--------------------|
| „La Roma“ de Russu Ștrianu Cor. 2.—    | plus 10 fil. portă |
| „Povestiri și schițe“ de S. Secula 1.— | 5 „ „              |
| „Nuvele“ de Emil Zola Cor. 0.40        | 5 „ „              |
| „Școlarul declamator“                  | 0.50 „ 5 „ „       |
| „Stropi de roaună“                     | 1.— „ 10 „ „       |
| „Aur“ Const. Hodoș                     | 1.50 „ 10 „ „      |
| „Telegrama“ farză în 3 acte            | 0.80 „ 3 „ „       |
| „Amicul Poporului“ T. Vneulescu        | 1.— „ 10 „ „       |

## Câștig de bani!!!

### Cumpăr

flori de romoniță și thei (Lindenblüthen — hürsfavirág). Fieștecare poate ajunge la câștig frumos prin culegerea acestor flori — deci trimiteți copii și precei mai slabi de alt lucru să le culegă.

**Numai flori uscate cumpăr.**

Trimiteți muștra, și apoi Vă scriu prețul. Când le uscați, odată sau de 2 ori la zi trebuie întoarsă — ea fânul.

**Cornel Demeter,**  
apotecar, Szászváros.

## În atențiunea oamenilor străduitori!

Firma T. Szücs és társa Nagyváradon, Füzesi-fatelep 3. sz. a., recomandă mașinăriile de mână în formă nouă și practice pentru fabricarea olanelor de ciment pentru acoperișe de casă se pot fabrica cu acesată mașină din amestec de ciment și năsip, țigle solide pentru acoperișe, prin cari în ținuturi năsipose sau de pe lângă riuri năsipose, cu un capital mic se poate asigura un venit mare. Pentru fabricare în stil mai mare, cu plăcere ne ducem ca tovarăși cu mașinile noastre.

Arhitecții și domeniile și-le pot face în propria lor regie, fiindcă mașinile sunt portative și se pot instala ori unde.

**Rugăm interesul publicului!** și să binevoiască a eere informații personal sau în scris, dela firma de sus, unde se poate vedea modul de fabricare, țiglele gata și cum se construiește din ele coperișul.

La comandă ne rugăm să Vă provocați la acest ziar.

## Pentru economi!

„Peronospin“ mijloc aplicat cu cel mai mare folos în contra peronosporiei, la stropirea viilor. Nedeasămănat cu mult mai bun și mai ieftin este în folosință »Peronospin«-ul, decât peatra vânăta. Cu »Peronospin«-ul stropind via, 1 hectolitr vine la 50 fil., pe când cu peatra vânăta 1 cor. 60 fil., fiind peatra vânăta astăzi foarte scumpă. Ca fieștecare proprietar de vie să poată căpăta numai veritabilul »Peronospin« dau favorul acela că deja la comanda de 8 pachete trimit francat.

Prin întrebuintarea »Peronospin«-ului, via va fi hotărât mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel roada de vin mai bogată. Experiența a dovedit, că prin folosirea pietrii vânăte, nu s'a ajuns aceste rezultate, — probabil pentru aceea, că piatra vânăta vorzește peste mătură frunzele și prin asta abstrage din puterea și sucul viței, ceea-ce înseamnă pierdere de putere. — Pravul de stropit al meu, face via mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronosporă. »Peronospin«-ul ie deja de 6 ani în folosință cu rezultate foarte favorabile. Prețul unui pachet este 60 fileri. — Revanzătorii, comercianții capătă rabat corespunzător.

**Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor.**

Vacile dau prin întrebuintarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însemnătate este pentru ori-care econom a întrebuinta acest prav de îngrășare, căci prin aceasta s'a urcă valoarea, adevărat prețul vitelor, porcilor și a cailor. Prețul 60 fil.

**Moartea cloșanilor și a șoarecilor.** Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fileri.

**Prav pentru ouatul găinilor.** Prin întrebuintarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă, pe când altcum nu ne ouă, sau foarte puțin. Prețul 30 fil.

**Unsoare galbină pentru păduchi la vite.** Știut este că vitele, și porcii suferă mult de mănăcarea păduchilor, prin care mănăcările sunt reținuți în îngrășarea și dezvoltarea lor — ba chiar slăbindu-i, astfel încât în loc de a li-să ridica prețul, chiar perd din valoare. De aceea fiecare econom să întrebuinteze această unsoare — căreia îi e prețul 20 și 40 fil.

**Extracte pentru prepararea rumului și a diferitelor liqueuri.** Cine voește a-și prepara rum și liqueuri foarte bune și ieftine, să întrebuinteze aceste extracte. Prețul pentru 1 litră 40 fil. Tot cu acest preț s'a capătă și pentru rachiu de prune, șliboviță, borovicka, de drojde, de bucate și altele.

Toate aceste se rapătă la **Cornel Demeter,** apotecar, Szászváros, Piața școlărilor nr. 38.



# In adevăr este înviere!

O foarte interesantă istorie din viață, cuprinzând adevărul până la ultima slovă, s'a întâmplat an în luna lui Iulie în o zi frumoasă de vară în casa bătrânului Barbu. Ședea bătrânul Barbu în jeț în curte împreună cu nepoții săi — copii săi, toate neamurile și prietenii săi. Deodată strigă:

Puternice părinte a ceriurilor! Cum să-ți mulțumesc că în un vis ai trimis la mine pe ingerul tău, care m-a mântuit de boala de 4 ani și de cumplitele dureri redându-mi iarăși sănătatea avută, puterea mea și fericirea familiei mele

La auzul acestor vorbe fie-care l'a rugat pe bătrânul Barbu de 83 de ani, ca înainte de ce ar muri, să lase moștenire urmașilor săi i deslegarea se cretului. La această Barbu bătrânul și-a răsucit mustățile lui mari și dese, ce le-a dobândit prin pomadie și a început să vorbească.



Iubită soție copii și toți câți sunteți în jurul meu. În noaptea zilei prime de Crăciun mi-s'a arătat în vis un inger ținând în mână ceva medicament și mi-a zis: *Barbule, Barbule ascultă vorbele mele!* Trebuie să mori! Dar totuși mai există un leac de mântuire: Dimineață când te scoli vei scrie momentan o epistolă la Dobrișin, lui GROSZ NAGY FERENCZ ca să-ți trimeată balzumul lui Király unicul leac de mântuire, bun contra boalei de stomac, podagrei, boalei de piele, astmă, răceală, boală de ficat inimă și splină.

Am făcut așa. Am comandat balzumul Király și după a patra întrebare am început să-mi redobândesc sănătatea. Astfel iubiți cetitori urmași-mi pilda și țineți pururea în casa voastră câte o sticlă de balzam Király pentru de lăturarea bolii.

Pentru-ce întrebunțază în spitalele din străinătate întoideaua

renumitul BALZAM KIRÁLY,

renumitul balzam Király e cel mai sigur și mai de preț medicament contra podagrei,

renumitul balzam Király e neapărat de lipsă la reumă, dureri pe picioare și șele,

renumitul balzam Király e tot deauna folositor și are efect sigur la tot felul de dureri externe și interne.

O sticlă mare 2 cor. 65 fil., 3 sticle mari 6 cor 65 fil. pe lângă rambursă, unicul preparator.

**Grosz Nagy Ferencz**  
farmacist,  
DEBRECZEN, COLȚUL STR. ȘAȘ.



Cele mai bune coase pe lume sunt coasele „Bur“ și „Japoneză“.

Aceste coase sunt pregătite din oțel Svedian și se trimit numai cu garanță.

Fiecare bucată care nu convine se schimbă gratuit.

Prețul coaselor:

|        |               |
|--------|---------------|
| 75 cm. | 1 fl. 10 cor. |
| 80 cm. | 1.15 cr.      |
| 85 cm. | 1.20 cr.      |
| 90 cm. | 1.30 cr.      |
| 95 cm. | 1.35 cr.      |

Adresa exactă:  
**Grauer Mihály**  
Köbánya 14.

Tot de acolo se pot procura cele mai bune briciuri, prețul 1 fl. 20 cr., 1 fl. 50 cr. și 2 fl. 50 cr.

Sanatoriul și hidroterapia alui  
**Dr. RÁCZ ÖDÖN**  
NAGYVÁRAD, Szilágyi Dezső-utca nr. 7.  
Telefon 639.

Deschiu îndecursul anul întreg pentru bolnavi interni și externi.

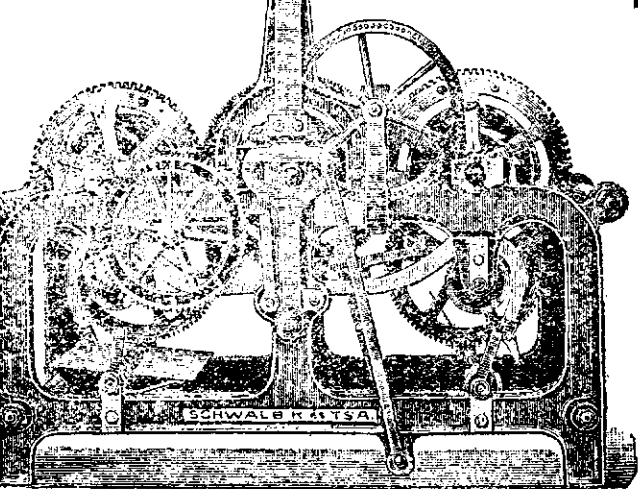
Băi electrice. Hidroterapie, tratament electric, băi de carbogen, de ectină și minerale. Tratament cu aer cald, dulapuri de aburi, cură de nomol de Pöstyéni. Băi de nomol de Franzesbad, cu nomol original. Impachetări cu nomol. Inhalațiuni. Masage cu vibrații. Cură de slăbire și îngrășare.

Se recomandă:  
la nervozitate, istovire de ori ce fel, afecțiuni de stomac, intestine, inimă, plămâni și organele respirării, la reumă articulară și musculară.

Resultate escelente.  
Supraveghiere permanentă medicală; prețuri ieftine, Pensiune (locuință și alimentare) pe zi 3—5—7 cor.  
Cu plăcere ofere prospecte și lămuriri  
**Dr. Rácz Ödön**  
proprietarul și conducătorul institutului.

**SCHWALB KÁLMÁN ÉS TARSA**  
:: FABRICĂ DE CEASORNICE DE TURN ::

BUDAPEST  
Dembinszki-u. 32. sz.  
Expoziție permanentă de ceasornice de turn. Privilegiu ecceptional. Nenumărate adrese de recunoștință și „distingțiune“.  
Preliminar gratuit.  
Telefon nr. 63—47.



**Iun. Hepp Gyula**  
LIPPA.  
Recomandă asortimentul lui de diferite pieluri, anume opinci recunoscute de locuitorii români din ținuturi veche.  
FIRMA FONDATĂ LA ANUL 1860.

Pentru bărbați și femei  
în caz de curgere acută și cronică medicamentul cel mai sigur este

**capsulele Sanid**  
lucru adevărat deja. O cutie (100 bucăți) costă 6 cor., alăturându-se și o broșură privitoare la folosire. Cu mandat poștal.  
Pentru slăbire și impotență, singurul medicament sigur sunt capsulele de putere ale lui dr TIMKÓ. O sticlă 10 cor. Trimite  
**Farmacia „Magyar Király“**  
Budapest, V., Marokkói-utca 2. Tr.

Cel ce dorește a avea  
**RACHIE**  
ieftină,  
**FĂRĂ CĂZAN**  
acela să-și procure dela comerciantul  
**Radovan Popovits, în Ujvidék,**

CARTEA  
din care poate învăța cum să facă toate răchiurile și cum manipularea vinurilor.  
Prețul acestei cărți e 6 cor.  
Tot așa vând materialul necesar cu praf cu tot.  
Prețul pentru 100 litre 8 cor.

**Veritabila alifie de plante**  
pentru rane!  
Cea mai bună pentru orice rane cât de vechi, umflături, reumă și alte atacuri. Prin efectul alinător ce-l are iutrece ori care alta preparație.  
Prin încercarea de mai mulți ani este recunoscută de escelentă și mulți oameni sunt recunoscători acestei alifii de plante, recăpătându-și sănătatea.  
In ori și care casă este indispensabilă ca doftorie de casă.  
Singura provăzută cu marca »Mântuitorul«, este veritabilă.  
Se poate căpăta în farmacia la »Mântuitorul«, a lui  
**Lukács Ferencz**  
în MAKÓ.  
Prețul unui borcan 1 cor. 50 fil. La comanda de 3 borcane, câte 1 borcan costă 1 Cor, 35 fil.

Asigurări contra focului: case, bucate, mobile, vestimente, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCE. GENERALE DE A-SIGURARE MUTUALE SIBIENE

## „TRANSSYLVANIA”

primesce oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichis, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal, — și le efeptuesce pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. In ramul vieții: capitale cu termen fix, rente, zestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întâmplată;
2. In ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine recvialte ș. a prin spargere;
4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, cucuruz, ovăs, viță (vitea), plant. industriale: cânepă, in, hîmăel, nătrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuale mai în fiecare comună și direct prin

Agentura principală „TRANSSYLVANIA” în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 399.

Asigurați contra grindinei: cucuruzul, grâul, secăra, ovézul și toată economia!

Asigurați: viața, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Asigurați contra furturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

## BRAUN ANTAL

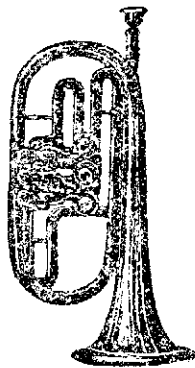
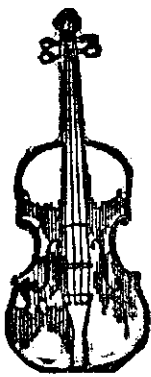
cel dintâi pregătitor de instrumente din Ungaria sudică.

Temesvár (Belváros), Jenőherczeg-u. 14, (casa propr).

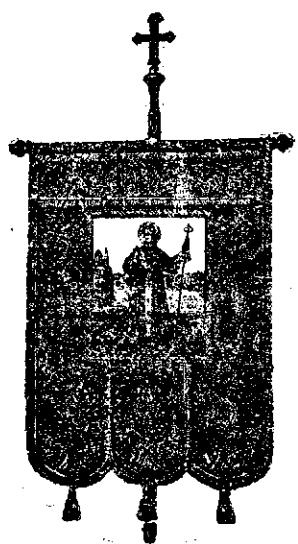
Furnisorul alianței trenurilor de stat. Furnisorul nenumăratelor orchestre particulare, a pompierilor, de teatru, școalelor de oras, precum și a mai multelor instituțiuni școlare.

Mare asortiment de vioare, harmonici, de cimbale, construcția cea mai bună toate pregătite în atelierul meu, precum și instrumentele recunoscute bune de aramă, lemn și alama. Magazin de tot felul de vioare originale italiene, franceze, maghiare, germane și violoncele. Tot felul de opuri muzicale.

Reparaturi se eptuesc grabnic și punctual. Instrumente vechi cumpăr sau scsimb cu altele. Tot felul de instrumente pentru organizații de orchestră. Prețurile cele mai moderate. — Catalog ilustrat se trimite gratuit și nefraucat.



Unde se poate mai bine și mai ieftin cumpăra? **la MITA PERINACZ.**



Unde se poate căpăta  
Unde se poate căpăta  
Unde se poate căpăta  
Unde se poate căpăta

Cinei mai solid? Mita Perinacz.

Undei prăvălia lui Mita Perinacz? **în Pancsova.**

Telegram-adres: PERINACZ Pancsova nr. 35.

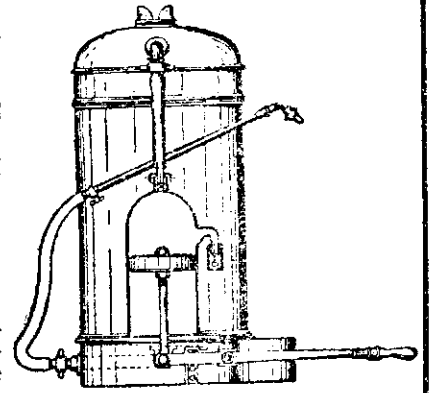
Nou! INDUSTRIA MAGHIARĂ! Nou!

Succesul universal al unei  
invenții maghiare!  
Descoperirea lui LUGOSI FERENC

A cutreerat deja lumea întreagă și  
o folosesc cei mai renumiți proprie-  
tari de vii

**Stropitoarea de vii**

fiindcă e cea mai bună, cea mai per-  
fectă din timpul present și se econo-  
misește mult timp și materie, nu se  
strică, garanție pe 5 ani.



Singurul fabricant:

**Lugosi Ferenc în Czegléd.**

Nou! Catalog de prețuri gratuit și porto franco. Nou!

Cele mai bune stropitoare de vii ale prezentului.

Negustorilor prețuri reduce.

Filiată în T.-Recaș.

Filiată în Buziaș.

Expositură în Toracul-mic.

## „TIMIȘIANA”

instituit de credit și economii  
societate pe acții în Timișoara.

Anul întemeierii 1885. : : : Depuneri : : Cor. 2.500.000.  
Capital de fond Cor. 600.000. Fond de rezervă Cor. 200.000.

Primește depuneri spre fructificare și dă  
deponenților 4 1/2 %<sup>o</sup>, după depuneri peste  
20000 cor. cu abdicere de 90 zile 5%<sup>o</sup> in-  
terese netto. Darea de venit după capita-  
lele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la 5000 cor. se pot ridica și se plă-  
tesc fără abdicere. Depuneri și ridicări se pot face  
pe cale postală. și se expediază franco.

Escomptează cambii cu 6%—8% interese.

Tot asemenea, acordă credite ipotecare  
precum și amortizaționale în modul cel  
mai culant.

**Direcțiunea institutului.**

toate lucrurile trebuincioase în biserici? la Mita Perinacz.  
baldahine, prapori, policandre, șesnici și candelă? la Mita Perinacz.  
steaguri trebuincioase pentru societăți a cântăreților? la Mita Perinacz.  
ciasuri pe părete? la Mita Perinacz.  
ciasuri pentru buzunar, de aur și argint? la Mita Perinacz.  
cias bun pentru buzunar cu 5 coroane? la Mita Perinacz.  
lanțuri de aur, inele cercei și medalii? la Mita Perinacz.  
Șmuc pentru mirese? la Mita Perinacz.  
obiecte din diamant și Brilliant? la Mita Perinacz.  
farfuri de arjint și arjint de China? la Mita Perinacz.  
alte obiecte făcute de arjint și argint de China? la Mita Perinacz.  
icone rusece? la Mita Perinacz.  
mașini de cusut? la Mita Perinacz.  
oglinde de tot soiului? la Mita Perinacz.  
rate lunare? la Mita Perinacz.